Է ՏԱՐԻ 1819 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 29 ԱՐԱՑ 4382 — Հ. Տ. 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — Ն. Տ. 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1890 — ՀԻՃՐ. 26 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1307 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	[illegible]	160
» »	Վեցամսեայ	» »	80
» »	Եռամսեայ	» »	40
Գաւառաց »	Տարեկան	» »	200
» »	Վեցամսեայ	» »	100
Օտար երկիրներէ	տարեկան	ֆրանք	56
» »	վեցամսեայ	»	28

[illegible]

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 ՓԵՏՐՈՒԱՐ, 1890

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Զարմանալի է ֆրանսական կարգաց ու գաղափարաց անհաստատութիւնն որ ամենապարզ դէպք մը տարօրինակ յոյսեր կամ երկիւղներ յառաջ կը բերէ. Օռլէանու դքսին յանկարծ Ֆրանսա մտնելն երիտասարդական յանդգնութեան անմեղ գործ մ'էր, որ հեռանկատ դիտումներ չէր սքօղեր. Թեկնածուաց դէմ ուղղեալ օրէնքին շնորհիւ ի Ֆրանսա զինուորական ծառայութենէ զերծ մնալուն առթիւ, այս մեծասիրտ երիտասարդ չէր ուզեր ըսել տալ թէ արեան հարկը չվճարելէն գոհ կը մնայ. Հասուն մտքի տէր մարդ մը, օրինակի համար իւր հայրը՝ Փարիզի կոմսն, այս խնդրոյ վրայ տարբեր կրնար խորհիլ. բայց Օռլէանու դքսին յախուռն ձեռնարկութեան բացատրութիւնն ալ իւր քսան և մէկ նորաբողբոջ գարուններն կուտային ըստ բաւականի. Ասոր հակառակ, թէ՛ Միապետականք և թէ ծայրայեղ Հանրապետականք թատերդական համեմատութիւններ տուին գործին. Միապետականք հռչակեցին թէ «Օռլէանու դքսին այս փառաւոր գործը նոր ոյժ մը կուտայ Միապետականաց յոյսերուն. Թէ Փարիզի կոմսին Պուլանժէ զօրավարի հետ դաշնակցելով գործած սխալն իւր որդին քաւած է քաջասրտութեան այս փայլուն գործով. Թէ մինչեւ իսկ եթէ Փարիզի կոմսը մեկուսացեալ մնայ յետ այսորիկ, իւր որդին իրաւամբ կը հանդիսանայ պետ և դրօշակիր արքայական դատին ի Ֆրանսա. Թէ այս քսան և միամեայ երիտասարդ միմիայն մեծ խաղ մը խաղաց հանրապետական նախարարներուն», և որ ի կարգին. Միապետականներէն դրդեալ, հանրապետական լրագիրք ոմանք ալ գրեցին թէ Օռլէանու դքսին ետեւ խորամանկ քաղաքագէտներ կան, որք իրենց մթին հաշիւներուն գործիք ըրած են երիտասարդ դուքսը. Թէ կ'ուզուի այս թատերական տեսարանով երկրին համակրանքը շահիլ արքայական դատին, և մինչեւ իսկ ժողովուրդն ոտք հանել, եւայլն.

Եթէ այսչափ մեծ կարեւորութիւն չտրուէր երիտասարդական անխոհեմութեան մը, հաւանական որ ֆրանսական ոստիկանութիւնն անմիջապէս ի սահմանագլուխ առաջնորդելով երկրէն կ'արտաքսէր դուքսը, խնդրելով որ մէկ մ'ալ ոտք չկոխէ այս երկրին մէջ, ցորչափ կայ Թեկնածուաց դէմ ուղղեալ 1886ի օրէնքը. Թատերական ձեռնարկն այսպէս զաւեշտի կը փոխուէր պարզապէս, փառաւոր գործ մ'ընել կարծող դուքսը ծիծաղելի կը դառնար. Բայց երբ Միապետականք մեծամեծ յոյսեր կը դնէին այս ձեռնարկութեան վրայ, բնական էր որ հանրապետական նախարարներն ալ նովին կարեւորութեամբ ըմբռնէին գործն, և օրինաց ամենայն խստութեամբ շարժէին, ինչպէս որ ալ ըրին. Երկամեայ բանտարկութեան պատիժը նուազագոյնն էր զոր կրնար վճռել դատարանն, և Հանրապետութեան Նախագահին իւր ներման իրաւունքն ի գործ դնելն ալ Միապետականաց ընթացքէն կախում ունի.

* *

Փարիզի կոմսը ծովու վրայ էր երբ իւր որդին Փարիզ գնաց. Մի քանի օր ետքը պիտի իմանար հայրը թէ՛ իւր աներոջ (Մոնփանսիէի դքսին) մահն և թէ որդւոյն ձերբակալութիւնն, և կ'ըսուի թէ Ամերիկա երթալու գաղափարը մի կողմ թողլով, առայժմ յեւրոպա պիտի վերադառնայ.

Օռլէանու դուքսն, որ ի սկզբան շատ վեհերոտ դէմք մ'ունէր, իւր ընտանեաց անդամներուն և բարեկամներուն հետ տեսակցելով սիրտ առաւ, զի ամեն կողմէ կը հաւնէին իւր ըրածը. Մինչեւ իսկ իւր խօսեցեալը, Մարկրիթ իշխանուհին, ապագայ զոքանչին հետ այցելելով իրեն, քանիցս կրկներ է. «Աղէկ ըրիր, բարեկամս, շնորհակալ եմ, աղէկ ըրիր». Իւր մայրն ալ, Փարիզի կոմսուհին, Փարիզէ իմանալով իւր որդւոյն ձերբակալումն, հեռագրեր է. «Ապահով եմ որ իմ որդիս ամեն ժամանակ և ամեն բանի մէջ իւր պարտաւորութիւնը գիտէ կատարել». Արքայական կուսակցութեան անդամ ծերակուտականք և երեսփոխանք հաւաքաբար հարցուցեր են դքսին թէ ի՛նչ կրնան ընել ի ծառայութիւն իրեն և իւր դատին, և դուքսը բաւական խելք ունեցեր է պատասխանելու համար թէ ինք քաղաքական գործ մը կատարելու չէ եկած ի Ֆրանսա, այլ՝ իւր քսան և մէկ տարին լրացնելուն առթիւ՝ հասարակ քաղաքացւոյ զինուորական պարտաւորութիւնը կատարելու եկած է, և հետեւապէս քաղաքական օժանդակութեան մը պէտք չի տեսներ. Միապետական երեսփոխան մը, միւսներէն աւելի անհամբեր, կ'ուզէր Խորհրդարանին մէջ վիճաբանութիւն յարուցանել դքսին ձերբակալման վրայ, բայց իւր ընկերք ետ կեցուցին զինք, ցոյց տալով թէ այդպիսի վիճաբանութիւն մը կրնայ ևս առաւել ծանրացնել դքսին դիրքը.

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԶՐՈՅՑՆԵՐ

(Հետեւեալ պուլկարական տեղեկութիւնք, Թայմզէն և Թանէն քաղուած, երեւցած են արդէն մայրաքաղաքիս Փրանսերէն և Թուրքերէն լրագրոց ոմանց մէջ.)

Սոֆիայի, Վիտինի, Սլիվնոյի, Շումլայի և Ռուսճուգի պահապան զօրաց հրամանատարք պաշտօնանկ եղան, և ուրիշ հինգ հազարապետներ անոնց յաջորդ կարգուեցան.

—Պուլկար կառավարութիւնն այլ եւս չի կրնար ծածկել թէ ընդարձակածաւալ ձեռնարկութիւն մը, կամ լաւ եւս՝ ձեռնարկութեան պատրաստութիւն մը յերեւան ելած է, յորմէ բացորոշ կ'երեւի թէ վերջին ժամանակաց մէջ Պուլկարիոյ հանդարտութիւնն առերեւոյթ բան մ'էր, և թէ երբ Պուլկարք բարոյական հրաբխոյ մը վրայ նստած կը գտնուէին.

—Պատերազմական նախարարութեան սպայակոյտն եւս փոխուեցաւ և վերակազմուեցաւ. Սպայակոյտի պետ Փեթրով գնդապետ և գեր-գնդապետք Բիսով և Լազարովի, որք կարող սպաներ են, պատերազմական նախարարութեան մէջ զանազան վարչութեանց պետ կարգուեցան. Այսու Պ. Ստամպուլով զիջում մ'ըրաւ հանրային կարծեաց, որ գոհութեամբ չէր տեսներ նախարարապետին անհրորդ Մութքուրով գնդապետին՝ իբրեւ պատերազմական նախարար՝ միահեծան իշխանութիւնն այդ կարեւորագոյն վարչութեան մէջ.

—Թղթակիցք, թէ՛ ի Սոֆիա և թէ ի Վիեննա, կը գանգատին թէ պուլկար կառավարութիւնը լրատուութեան ամեն օրինաւոր միջոցներն իւր ձեռքն անցուցած է, այսինքն հեռագիր և նամակ ղրկելու դիւրութիւն չէ թողած, ուզելով ամեն բան ծածուկ պահել. Բայց և այնպէս, բաւական բան իմացուած է արդէն, ապացուցանող թէ պուլկար կառավարութեան հերքմանց հակառակ, անախորժ բան մը կը պատրաստուէր բանակին մէջ.

—Ձերբակալեալք կարեւոր խոստովանութիւն մը չըրին ցայս վայր, կ'ըսէ Սոֆիայէ կէս-պաշտօնական հեռագիր մը. Օրինակի համար, չէ իմացուած թէ զո՛վ կ'ուզէին յաջորդ կարգել Պ. Ստամպուլովի և պատերազմական նախարար Մութքուրով գնդապետին, զորս մէջտեղէն վերցնել կը փափաքէին, և թէ իրենց գաղափարով ո՛վ պէտք էր յաջորդէր այժմեան Իշխանին. Ձերբակալեալներէն ոմանք նախորդ օրինաւոր Իշխանին կուսակից լինելնին չէին ծածկած.

—Նոյն աղբիւրէ ուրիշ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Պ. Ստամպուլով բազմաթիւ հեռագիրներ ստացած է գաւառներէն, նաեւ գաւառային զօրաց հրամայող սպաներէն, որք կը շնորհաւորեն զինք արդի ծանր պարագայից մէջ բռնած կորովալի ընթացքին համար.

—Կառավարական աղբիւրէ կը ծանուցուի Սոֆիայէ թէ Ֆերտինանտ Իշխան հրաժարական տալու խորհուրդ չի տածեր և չէ տածած երբեք.

—Կարգ մը Ջանքովեաններ, վախնալով որ այժմեան փոթորկին մէջ իրենց գլխուն եւս փորձանք մը չգայ, Պուլկարիայէն Սերպիա փախան. Այս առթիւ հեռագիր մը կ'ըսէ թէ գործին հոգին Պ. Ջանքով էր և ո՛չ այլ ոք. Իրեն աջակից էր Պ. Մաթէյեվ փաստաբանն որ ձերբակալուած է այժմ, և փաստաբանն ալ Փանիցա հազարապետին հետ յարաբերութիւն հաստատած էր. Անցեալ սեպտ.ին Պ. Ջանքով Պելկրատէ Փեթերսպուրկ երթեւեկած պահուն տեսակցեր է Պ. Մաթէյեվի հետ և ամեն բան որոշուեր է ի Փեթերսպուրկ, ուր համասլաւեան ընկերակցութիւն մը 24,000 անգլ. ոսկւոյ գումար մը յանձներ է առ Պ. Մաթէյեվ, ի Ռուսիա մեծապէս փափաքուած փոփոխութիւնն յառաջ բերելու համար պուլկարական իրաց եղանակին մէջ. Այս թաքուն կարգադրութիւնները ծածկելու և պուլկար կառավարութեան կասկածը չարթնցնելու նպատակաւ է եղեր որ անցեալ աշնան մէջ ռուս լրագիրք լուր տարածեցին թէ Պ. Ջանքով երեսէ ինկած է ռուսական բարձրագոյն իշխանութեանց մօտ՝ ի Պուլկարիա ո'և է փոփոխութիւն մտածանել չյաջողելուն համար.

ԱՆԳԼԻԱՑԻՔ Ի ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Կալլէսի իշխանին անդրանիկ որդի Ալպէրթ Վիքթոր իշխանին ի Հնդկաստան այցելութիւնը թէ՛ Անգլիացւոց և թէ Հնդկաց համար լաւ արդիւնքներ տուաւ. Հնդկաց համար հանրօգուտ հաստատութեանց բացման առիթ կամ դրդիչ եղաւ, և Անգլիացւոց ցոյց տուաւ Հնդկաստանի ժողովրդոց հաւատարմութիւնն առ Կայսրուհին և գոհունակութիւնն ընդ բրիտանեան վարչութեամբ. Ո՛չ միայն Կալկաթայի և Պոմպայի պէս ծովեզերեայ կեդրոններու մէջ, որք Եւրոպայի հետ շարունակ հաղորդակցութեան մէջ գտնուելով զարմանալի չէ որ հաղորդ գտնուին եւրոպեան իմացական և ընկերային շարժման, այլ և ներքին հեռաւոր կեդրոններու մէջ, որպէս ի Փունճապ, Լահոռ, Տէյհի, Ամրիցար, կը բացուին արհեստական և երկրագործական վարժարաններ, ժողովրդային թանգարաններ և մատենադարաններ, և զանազան բարեգործական հաստատութիւններ, ինչպէս հիւանդանոցներ արանց և կանանց համար զատ զատ, դարմանատուներ բորոտներու համար, որբանոցներ, այլովքն հանդերձ.

Կանանց համար հիւանդանոցներ բոլորովին նոր բան մ'են ի Հնդկաստան, ուր իգական սեռի ստորին կացութեան հետեւանքներէն մին ալ այս է որ կանայք կանանոցներու մէջ փակուած գտնուելով՝ այր բժիշկներու խնամքը չեն կրնար վայելել, և կին բժիշկներ ունենալու խորհուրդն անգամ չէ անցած հնդիկ բարեկարգիչներու միտքէն. Քանի մը անգլուհի բժիշկներ շատ օգտակար ծառայութիւն մատուցած էին Հնդկուհեաց, և հետեւապէս նախորդ փոխարքայ Լորտ Տըֆըրինի տիկնոջ նախաձեռնութեամբ մեծ ընկերութիւն մը կազմուեցաւ, որ դրամ հաւաքելով, հնդիկ օրիորդներ կը պատրաստէ բժշկութեան, կանանց համար հիւանդանոցներ կը բանայ, և կին բժիշկներ կը ղրկէ երկրին ամեն կողմերն. Այս մարդասիրական գործը կը շարունակէ արդի Փոխարքայ Լորտ Լանստաունի կինը. Զանազան նահանգաց անգլիացի կառավարչաց կանայք եւս իբրեւ մասնաճիւղի ատենապետուհիներ՝ կը նպաստեն նոյն գործին. Հնդիկ ազնուականութիւնը, կուսապաշտ թէ մահմետական, սիրով կ'աջակցի այս գործին.

—Ալպէրթ Վիքթոր իշխան, Հնդկաց ժողովներու մէջ ատենաբանելով, ըսաւ թէ իւր մամն՝ Վիքթորիա Թագուհին՝ շատ կը ցաւի որ Հնդկաստան ուղեւորութիւն մը չի կրնար ընել, բայց այնչափ կը համակրի իւր հնդիկ հպատակաց որ անոնց Հինտուստանի կոչուած լեզուն բաւական ուսած է.

—Ալպէրթ Վիքթոր իշխան պիտի այցելէ նաեւ ի Նէփօլ, Բաթիլա, ուր ծնած է [illegible], պուտտայական կրօնին հիմնադիրը, Քրիստոսէն վեց կամ տասն դար յառաջ. կրօն զոր այսօր բովանդակ մարդկութեան մէկ երրորդը կը դաւանի. Այս մարդ ուրիշ երկու անուններով ալ ծանօթ է. Կօթամա ([illegible]) և Սաքիա Մունի ([illegible]). Կը պատմուի թէ Կօթամա ծառի մը տակ ծնած է, թէեւ արքայական գերդաստանի մը անդամ. ծառի մը տակ յաղթահարած է աշխարհի սէրն ու մահուան երկիւղը. ծառի մը տակ իւր առաջին քարոզը խօսած է պատանիքի մը մէջ պառկած, և ծառի մը տակ մեռած է. Ի Նէփօլ դեռ ցոյց կը տրուի այս ծառ, բայց գիտունք կը հաստատեն թէ հարիւր սաչափ տարուան ծառ մ'է լոկ. Եւրոպական գիտնականութիւնը դարուս երկրորդ կիսուն մէջ միայն սկսած է հետաքրքրուիլ Պուտտայականութեան հաստատման և վարդապետութեանց, յորմէ հետէ մանաւանդ Նէփօլի անգլիացի քաղաքական գործակալ մը հոն գտած երեւան հանած է Պուտտայականութեան նուիրական մատեանց բնագիրները. Ասոնցմէ կ'ապացուցուի թէ բուն իսկ Կօթամայի քարոզած վարդապետութիւնը կապապաշտական չէր, թէեւ ետքէն շատ աղաւաղուած է դարուց ընթացքին մէջ. Թէեւ Հնդկաստանի մէջ ծագում առած, բայց համեմատաբար քիչ հետեւողներ ունի Հնդկաստանի մէջ Պուտտայականութիւնն, որ Բրահմանաց դրդմամբ հալածուելով անտի, տարածուած է ի Հնդկաչին, Կեդր. Ասիա և Ճարոն, մինչեւ ի հիւսիսային բեւեռ.

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ

Լիզպոնէ կը հեռագրուի առ Թայմզ. «Նախարարութիւնը լուռ ու մունջ կը մնայ Հանրապետականաց յարուցած աղմկին առջեւ, բայց երկու իրողութիւնք ստուգուած են, այսինքն թէ «ազգային պաշտպանութեան գումարն» հետզհետէ կ'աւելնայ, և ընդհանուր գործունէութիւն մը կը տիրէ ծովային ու պատերազմական պաշտօնատանց մէջ, յորս բազմաթիւ բարենորոգմունք կը մածուին. Քարլոս Թագաւորն, երկոքին Թագուհիք եւ Ալֆոնսօ իշխան ի միասին քսան հազար անգլ. ոսկւոյ չափ ստորագրուեցան «ազգային պաշտպանութեան գործին». Եթէ այս հայրենասիրական նպատակաւ հաւաքուած ամեն գումարք յատկացուէին երկրագործական և արհեստական նպատակներու, մեծապէս կը նպաստէին զՓորթուկալ ազատելու վերահաս կործանումէն առ որ հսկայաքայլ կը դիմէ ամենայն անհոգութեամբ».

ԿՈՐՆԹՈՍԻ ՊԱՐԱՆՈՑԸ

Անցեալ տարիէն այս տարւոյ կտակեալ աղէտներէն մին ալ Կորնթոսի պարանոցի ընկերութեան սնանկութիւնն է. Այս ընկերութեան թղթոց մեծագոյն մասը Քոնթուառ տ'Էսքոնթի ձեռքը կը գտնուէր. սեղանաւորական հրապարակին մէջ Կորնթոսի ջրանցքին բացման գործին ոյժ տուող գլխաւոր հաստատութիւնը Քոնթուառն էր, որոյ խորտակումէն ի վեր Փանամայի թուղթերն եւս անլսելի համեմատութեամբ ինկան, ուստի և հարկաւոր գումարք պակսեցան պեղումներն յառաջ տանելու համար, որք ապաքէն ենթադրուածէն աւելի ծախք կը պահանջեն, և՝ ի մի բան՝ Կորնթոս Փանամայի մէկ մանրանկարն եղաւ. Բայց ինչպէս Փանամայի, Կորնթոսի մասին ալ յոյսեր կան թէ նոր ընկերութիւն մը պիտի կրնայ կազմուիլ՝ շինութիւններն ի գլուխ հանելու համար. Փանամայի մասին այս յոյս անձնախաբութիւն մ'է գրեթէ. բայց Կորնթոս Եւրոպայի մէջ տեղն է, պահանջուած նոր ծախքն համեմատաբար փոքր գումար մ'է, թէեւ Կորնթոսի ընդերկրեայ ժայռերը խօսք հասկնալու երեւոյթ չունին իրենց անհնկալ կարծրութեամբ, և Կորնթոսի ջրանցքն օր մը բացուած տեսնելու յոյսը կարելի է լրջօրէն տածել տակաւին.

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՄԱՐԴԻԿ ԵՒ ԻՐՔ

Փեթերսպուրկէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ մահ կոմս Փիէռ Վալուեվի, որ կարեւոր դեր մը կատարած էր հանգուցեալ Աղեքսանդր Բ. կայսեր իշխանութեան միջոցին, որոյ լիակատար վստահութիւնը կը վայելէր. Վալուեվ 1815ին ծնաւ, և ուսմանքն աւարտելէ յետոյ, Պալթիկեան գաւառաց կուսակալի դիւանատանց մէջ համեստ պաշտօնեայ մ'եղաւ. 1853ին Քուրլանտի կառավարիչ անուանեցաւ, և 1861ին՝ Ներքին գործոց նախարար. Իւր իշխանութեան ներքեւ ի գործ դրուեցան Աղեքսանդր Բ.ի կայսրութեան երկու մեծագոյն բարենորոգմունքը, ստրկաց ազատագրութիւնն 1861ին և գաւառային երեսփոխանական ժողովոց (Զէմսթվօ) հաստատումն 1864ին. Իբրեւ գրչի տէր մարդ, Վալուեվ ջերմապէս պաշտպանած էր այս երկու բարենորոգումներ. 1862ին ուրիշ բարենորոգում մ'ի գործ դրաւ, ներքին գործոց նախարարութիւնը զատելով դատական նախարարութենէն. 1865ին տպագրական խիստ օրէնք մը հաստատեց. Սլաւասէր կուսակցութիւնն որ արեւմտեան գաղափարները կը մերժէ և Ռուսիոյ վերածնութիւնը ռուսական գաղափարաց ու սլաւական աւանդութեանց մէջ կը փնտռէ, սաստիկ հակառակ էր Վալուեվ կոմսին, զոր 1868ին պաշտօնէ ձգելու յաջողեցաւ. Չորս տարի անպաշտօն մնալով, 1872ին կոմս Վալուեվ արքունի կալ-

---

—)(74)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԵՐՐՈՐԴ

ԱՆՑԵԱԼԸ

Մայրը վերջ ի վերջոյ պիտի իմանար իր դատապարտութիւնը. Ի՛նչ որ ալ ըլլային իր անմեղ խորամանկութիւններն և իր հնարամիտ ու գորովալիր սուտերը, չպիտի կրնար ճշմարտութիւնը ծածկել. Ուրեմն հարկ էր ամեն զգուշութեամբք ազատել հայրը. Եւ որովհետեւ Անտրէ կը ներկայանար զանիկայ պաշտպանելու համար, ուրեմն հարկ էր զԱնտրէն ընդունիլ իբր պաշտպան փաստաբան.

Կրցածին չափ մեկնութիւն մը տուաւ իր յուզման.

—Ձեր հայրը չուզեց որ ես ձեր կինն ըլլամ, Անտրէ՛. Գուցէ լաւ աչօք չնայի որ դուք ձեր բոլոր ջանքը կ'ընէք իմ հայրս ազատելու համար. Իրեն խորհուրդ հարցուցի՞ք.

—Դեռ ո՛չ. բայց անկարելի է որ հակառակի.

—Ո՛վ գիտէ. ինչո՞ւ չուզեց զիս իրեն աղջիկ ընել. ի՞նչ պատճառ առաջ բերաւ քեզ.

—Ո՛չ մէկ պատճառ. պարզապէս մերժեց. Բայց ես, Ժիլիէթ, ամեն յոյս կորուսած չեմ իր որոշումն ետ առնել տալու համար.

Մանկամարդ աղջիկը գլուխը շարժեց. Չէր հաւատար.

Անտրէ շարունակեց.

—Ամեն պարագայի մէջ, եթէ գաղտնի պատճառներ ունի որք զինքը կը մղեն իր հաւանութիւնը մերժելու, այդ միեւնոյն պատճառները գոյութիւն չեն կրնար ունենալ զմեզ զբաղեցնող այս գործին մէջ. Ես համոզուած եմ, ինչպէս դուք ալ, թէ ձեր հայրն անմեղ է. Ցաւալի սխալում մը կայ այստեղ. դատական իշխանութիւնք երբեմն կը գործեն այդ տեսակ սխալներ. Կարելի է որ հարցաքննիչ դատաւորը դատաստանի տեղի չմնալու վճիռ տայ ի մօտոյ. սակայն կրնայ ըլլալ նաեւ որ ձեր հայրը մինչեւ եղեռնադատ ատեանն հանուի, եթէ իրեն դէմ եղած կասկածները բաւական նկատուին ամբաստանութիւն մը առաջ բերելու համար. Այս վերջին պարագային ես պիտի պաշտպանեմ զինքն և պիտի ազատեմ.

Վայրկեան մը անխօս մնացին.

—Կրնա՞մ մայրերնիդ տեսնել, հարցուց Անտրէ. Զինքը կ'ապահովեմ.

Ժիլիէթ երկիւղալի շարժում մը ունեցաւ.

—Մայրս անցած դարձածէն տեղեկութիւն չունի, պատասխանեց.

Ու նորէն տրտմուելով.

—Խեղճ կինը եթէ գիտնար, կը մեռնէր.

—Ինչպէ՞ս կը ծածկէք իրմէ.

Ժիլիէթ պատմեց նմա իր անմեղ սուտերն, իր հնարած պատմութիւնները.

Անտրէ կ'սքանչանար անոր վրայ, հեշտալի յուզում մը զգալով իր լսած խօսքերէն.

—Ի՛նչ պաշտելի աղջիկ է, կը մրմնջէր, որքա՛ն կը սիրեմ զինքը. Ի՞նչ չպիտի ընէի իր սիրտը շահելու համար.

Եւ բարձրաձայն.

—Մէկ քանի օրէն կ'երթամ հայրերնիդ տեսնել. Անշուշտ զիս իբրեւ իր փաստաբանը պիտի ընդունի. Իրեն հետ կը համաձայնինք. Մի՛ յուսահատիր, Ժիլիէթ.

—Հայրս պիտի տեսնէ՞ք. Կուզէի ծառայութիւն մը խնդրել ձենէ.

—Խօսեցէ՛ք, միթէ ձեզ անձնուէր չե՞մ.

—Պիտի հարկադրուիմ ըսել մօրս թէ հայրս քանի մը օրուան համար բացակայ պիտի գտնուի. Իր բացակայութիւնները բարեբաղդաբար յաճախակի կը պատահին, այնպէս որ մայրս չպիտի զարմանայ այս անգամուանին վրայ. Մինակ, հայրս բացակայութեանը ատեն մէկ կամ երկու անգամ կը գրէր ինծ. Ձեզմէ խնդրելիք ծառայութիւնս սա է. ըսէք հօրս որ գրէ ինծ, իր նամակները թուագրելով Պլուաէն, Օրլէանէն կամ Բարիզէն, փոյթ չէ. Այդ նամակը, Անտրէ, կը ղրկէք ձեր Բարիզու, Պլուայի կամ Օրլէանի բարեկամաց միոյն, որն ալ ըլլայ, կրկին պահարանի մէջ. Բարեկամդ այդ երեք քաղաքաց միոյն թղթատարութեան կը յանձնէ նամակն որ անոր անունը պիտի կրէ դրոշմին վրայ. Ես ալ զայն ընդունելուս, մօրս ցոյց կուտամ.

—Սիրեցեալ եւ հեզ աղջիկ. Ատկէց դիւրին ի՛նչ կայ.

—Պատուիրեցէք մանաւանդ հօրս՝ իր նամակին մէջ ակնարկութիւն չընել բնաւ իր վրայ ծանրացող ամբաստանութեան.

—Կը խոստանամ.

—Ըսէք անոր թէ մայրս բանէ մը տեղեկութիւն չունի եւ թէ ձեռքէս եկածը պիտի ընեմ որպէս զի բնաւ երբեք չիմանայ այս նախատինքը.

—Գէթ մինչեւ այն օրը ուր կարենաք յայտնել նմա այդ նախատինքը, հաստատելով թէ անիրաւաբար կրած էիք զայն.

—Այո՛, պատասխանեց Ժիլիէթ խռովեալ ձայնով մը.

Չէր հաւատար թէ այդ օրը պիտի հասնէր. սակայն լռեց.

Անտրէ անկից բաժնուելով Պերժըրօ վերադարձաւ.

Վիլլատօն կոմսը, յիշելով Անտրէի ունեցած սէրը Ժիլիէթի նկատմամբ, զգուշացած էր Ռընօտիէի գործին վրայ անոր խօսք բանալէ.

Արդէն շատ լաւ կը տեսնէր, անոր մտահոգ կերպարանքէն, թէ երիտասարդը կը մտածէր այդ գործին վրայ.

Ուստի զարմացած մնաց, երբ Անտրէ ինքն իր կողմէ խօսակցութիւնն այդ դէպքին վրայ տարաւ.

Երկարօրէն խօսեցան, առանց սակայն երիտասարդն համարձակելու իր հօր յայտնել թէ ի՛նչ էր իր նպատակը.

Եւ սակայն հարկ էր այս.

Ի՞նչ երկիւղ կը կասեցնէր զինքը. Ինչո՞ւ համար, կ'ըսէր ինքնին, սրտին խորէն, թէ կոմսն հաճութեամբ չպիտի լսէր այդ որոշումը. Շատ լաւ կը յիշէր հօրը և իր միջեւ տեղի ունեցած բուռն տեսարանն, երբ խոստովանած էր նմա Ժիլիէթի վրայ ունեցած սէրը. Վիլլատօնի աչքերուն մէջ այդ օրուան չափ ատելութիւն չէր տեսած բնաւ. Պահ մը առաջ չէր համարձակած ամեն բան ըսել Ժիլիէթի. Անտեղեակ էր այն գաղտնի պատճառներուն որք կոմսին խիստ մերժումն յառաջ բերած էին. Բայց սա միայն գուշակած էր, սա միայն երեւան ելած էր այդ վիճաբանութենէն, թէ Ռընօտիէ ու Վիլլատօն մահացու կերպով կ'ատէին զիրար.

Վիլլատօն պիտի մոռնա՞ր արդեօք այդ ատելութիւնն, և այն անձնուիրութեան ու արդարութեան գործոյն առջեւ զոր կատարել կ'ուզէր Անտրէ, պիտի խոնարհէ՞ր և պիտի թողո՞ւր որ փաստաբանը մարդասպանը պաշտպանէր. Վասն զի, Վիլլատօնի համար, տարակուսանաց տեղի չկար, ինչպէս ըսինք, թէ Ռընօտիէն սպաննած էր Վիրժինի Լամթուշը.

Այս էր ահա խնդիրը.

Անտրէ իր բոլոր քաջութիւնը ժողվեց.

—Հայր իմ, ըսաւ, ձեզմէ ծածուկ բան մը չունիմ եւ բնաւ չեմ ստած ձեզ.

Կոմսն իր լրագիրը կը կարդար, սրահին ճարճատուն կրակին մօտ.

Գլուխը վեր առաւ եւ վայրկեան մը իր որդին դիտեց. յետոյ,

—Ի՞նչ ըսել կուզես, հարցուց քաղցրութեամբ.

—Ժիլիէթը տեսայ.

—Շատ ժամանակ կա՞յ.

—Երէկ.

Կոմսը մտածեց. Քիչ մը յուզուած կ'երեւէր. Սակայն ըսաւ.

—Չեմ յանդիմաներ զքեզ, տղաս. Շատ լաւ կըմբռնեմ թէ ի՛նչ զգացումէ մղեալ Ռընօտիէի տունը գացիր. Ժիլիէթը կը սիրես. Գիտէիր թէ դժբաղդ է. մխիթարելու գացիր. Նա կը սիրէ զքեզ. քու միակ ներկայութիւնդ, քու տեսքդ սփոփած ըլլալու է զանիկայ, մեծ օգուտ ունեցած ըլլալու է. Ուրեմն շատ լաւ ըրիր անոր այցելութեան երթալով, միանգամայն շատ լաւ ըրիր այս բանն ինծմէ չը ծածկելով.

—Ո՛հ, հայր իմ, ըսաւ Անտրէ այս վեհանձնութենէն զգածուելով, որքան բարեսիրտ ես.

—Բարեսրտութիւն չկայ այստեղ, տղաս, այլ արդարութիւն.

Անտրէ՝ սիրտ առնելով, շարունակեց.

—Ժիլիէթը տեսնելու գացի, հայր իմ, ո՛չ միայն զինքը մխիթարելու համար, այլ եւ ըսելու համար թէ համոզուած եմ, ինչպէս ինքն իսկ, իր հօրը անմեղութեանը.

—Եւ ո՞վ կ'ապացուցանէ քեզ այդ անմեղութիւնն, հարցուց Վիլլատօն կոմսը բուռն կերպիւ, յօնքերը պռստած, աչքերը դժնեհայեաց.

(Շարունակելի)

ուածոյ նախարար եղաւ, և 1881ին անպաշտօն անդամ նախարարութեան․ Յետ մահուան Աղեքսանդր Բ․ Կայսեր, գործօն ծառայութենէ բոլորովին քաշուեցաւ, և Կայսրութեան Խորհրդոյ անդամի պատուական տիտղոսն եւեթ պահեց․ 1881ին վէպ մը հրատարակեց, որ մեծ աղմուկ յարոյց․ [illegible] անունը կրող այս վէպին մէջ, կը քննադատէր յառաջեմ գաղափարները որք յայնժամ կը տիրէին ի Ռուսիա, և սրտաշարժ պատկեր մը կը գծէր ռուսական հանդարտ ընտանեկան կենաց, անհոգ և զուարթ, դժգոհութեան և վշտի ամեն պատճառներէ զերծ և ապահով․ Այս վէպ ֆրանսերէնի և գերմաներէնի թարգմանեցաւ․ Հանդուցելոյն ջերմ հակառակորդ էր Թոլսթոյ կոմս որ իրմէ առաջ մեռաւ, արդի Կայսեր ներքին գործոց նախարարն, որ նախորդ Կայսեր նախարարին զանազան տնօրինութիւնները ջնջեց, մանաւանդ գաւառային ժողովները զրկելով իրենց իրաւասութեանց կարեւորագոյն մասէն, և ընտրական մարմնոց տեղ ազնուականութեան իշխանութիւնը զօրացնելով գաւառաց մէջ․

ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Փարիզի առեւտրական ատեանին մէջ սաստիկ յուզում կը տիրէ իւղի գլխաւոր մթերանոցապետ Պ․ Էօժէն Տիւմոնի սնանկութեան պատճառաւ, որոյ մթերանոցք կը գտնուէին ի Սէնթ-Ուան․ Ինչ ինչ անկանոնութեանց պատճառաւ պահանջուած էր Պ․ Տիւմոնէ քննել ստուգել թէ իւր հանած թուղթերուն ([illegible]) համապատասխան քանակութեամբ ապրանք կա՞յ իւր մթերանոցաց մէջ․ Պ․ Տիւմոն կը մերժէ․ Պահանջատէրք կառավարութեան կը դիմեն, և դատական իշխանութեան ձեռքով քննութիւն կատարուելով, կը ստուգուի թէ քոլզայի իւղէն 7․250 000 քիլօկրամ պակաս կը գտնուի, որ օրուան գնով (այսինքն 100 քիլօն 85 ֆրանք), աւելի քան վեց միլիոն ֆրանքի բաց մը կը նշանակէ․ Անցեալ շաբաթ օր քոլզայի իւղին գին չնշանակուեցաւ Փարիզի առեւտրական ատեանին մէջ․

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յառաջիկայ հինգշաբթի Ամեն․ Տ․ Տ․ Խորէն Ս․ Պատրիարք Հօր անուան տօնախմբութիւնն ըլլալով, նոյն օրն Ազգ․ Պատրիարքարանի մէջ ընդունելութիւնք պիտի կատարուին․

Գրական Ակումբի հիմնադիր ժողովն, իւր Գեր․ Ատենապետին՝ Խորէն Նար-Պէյ Սրբազանի հիւանդութեան պատճառաւ, ժամանակէ մը հետէ ի նիստ հրաւիրեալ չէ․

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆ

Տնտեսական Խորհրդոյ Ազգ․ Կեդր․ Վարչութեան

Մայր եկեղեցւոյ Սնտուկի մատակարարութեան միամեայ հաշուեցոյցն, որ կ'սկսի 1889 Յուն․ 1 է և կը յանգի դեկ․ վերջ նոյն ամի, ըստ օրինի Տնտեսական Խորհրդոյ ներկայացուած և անոր յար և նման օրինակն յիշեալ Ս․ Եկեղեցւոյ բակը կախուած է ի տես Թաղեցւոց․

Տնտեսական խորհուրդն այսու պաշտօնական ծանուցմամբ հրաւէր կը կարդայ յիշեալ Թաղի Պատ․ ազգայնոց, որ նոյն հաշուեցոյցին վրայ եթէ որ և է դիտողութիւն կամ բողոք ունին, թուականէս մինչեւ 21 օր պայմանաժամու մէջ գրաւոր կերպիւ ներկայացնեն Տնտեսական Խորհրդոյ․

Սոյն պայմանաժամին լրումէն յետոյ՝ որ և է բողոք կամ դիտողութիւն անլսելի պիտի մնայ․

ԳԱՏԸ-ԳԻՒՂԻ ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍԸ

Շաբաթ գիշեր ակնկալեալ շքեղութեամբ ու յաջողութեամբ տեղի ունեցաւ ի Գատը-գիւղ, Արամեան Երկսեռ վարժարանին ի նպաստ կազմակերպեալ ընտանեկան պարահանդէսն․ Ժամ 4½ին սկսան պարերն Համիտիէի քայլերգով, զոր ճարտարութեամբ նուագեց Պ․ Ռօմանոյի երաժշտական խումբն, և որուն յանկոյս ունկնդրեցին բոլոր հանդիսականք, ու ծափահարեցին․

Հայ և օտարազգի բազմութիւնը զամ քան զզամ ստուարացաւ․ Ներկայից մէջ կը գտնուէին գիւղին Թաղապետութեան միւտիրը՝ Վսեմ․ Րաշիտ էֆէնտի և կրթական նախարարութեան կողմանէ՝ ըստ օրինի, պաշտօնեայ մը՝ Վսեմ․ Աթէշխպատէ Մէհմէտ Պէտրէտտին էֆ․

Թատրոնի կեդրոնական օթեակին մէջ հիւրընկալուած էին կառավարութեան այլ և այլ պաշտօնեայք, որոց անձամբ մեծարանքներ կը մատուցանէին Կիւլպէնկեան Ազնուաշուք Սարգիս էֆէնտի և Կարգադիր մասնախմբի կողմէ՝ Թաշճեան Մեծ․ Սարգիս էֆէնտի․

Պարասրահը կարի գեղաճաշակ զարդարուած էր ջանիւք Կարգադիր Մասնախմբին և մասնաւորապէս Պ․ Ռօպէր-Լէվիի, որ ինչպէս ամեն տարի, նոյնպէս և այս տարի ընդունած էր պարահանդէսի Կարգադիր մասնախմբին անդամակցութիւնը և հանդիսին կանոնաւորութեան ու շքեղութեան հոգ տարած էր․

Թաղին պատուաւոր ընտանեաց մեծագոյն մասը ներկայ էին, և մասնակցեցան պարերուն․ Մեծ-դադարը տեւեց մինչեւ ժամ 10․ Յետ որոյ՝ պատրաստ գտնուած պիւֆէի սեղանին մասնակցեցան 130էն աւելի անձինք, որք զուարթ բաժակներ քամեցին․

Պարախաղի մէջ տեղերը՝ տեսակ մը [illegible] երեւոյթ առին հանրածանօթ որովայնախօս Գուրպան Յովսէփ էֆէնտիի կատարած ծաղրաշարժ դերերն՝ որք կը ներկայացնէին Սպանիացւոց և Ասիացւոց գաւառական կեանքն և պատկերը, հանդերձ հնչական նմանողութեամբ, և ամենուն դէմքէն ծիծաղ և ժպիտ կը կորզէին․

Պարահանդէսը տեւեց մինչեւ առաւօտ՝ ամենայն ոգեւորութեամբ, գոհացուցիչ գումար մը, մօտաւորապէս 400 ոսկի, արտադրելով ի նպաստ Գատը-գիւղի Արամեան երկսեռ վարժարանին, որ մայրաքաղաքիս վարժարանաց մէջ իրաւամբ առաջնակարգ տեղ մը բռնած է՝ իւր յառաջդիմական ընթացքովն և ուղղութեամբ․

Ի նպաստ Գում-գաբուի Ուսումնասիրաց ընկերութեան կազմակերպեալ թատերական ներկայացումն շաբաթ գիշեր համախմբած էր ազգայնոց խուռն բազմութիւն մը Շահզատէ-Պաշիի օսմանեան թատրոնին մէջ․ Ներկայացումը տեղի ունեցաւ ամենայն կանոնաւորութեամբ, և Պ․ Մնակեանի դերասանական խումբն իր բոլոր ճարտարութիւնն ի գործ ածեց հանդիսականները գոհ ձգելու համար․ Սոյն թատերական երեկոյթի զուտ հասոյթը եղած է իբր 70 ոսկի, որուն շնորհիւ Ուսումնասիրաց ընկերութիւնը կարող պիտի ըլլայ մեծ զարկ մը տալ իր կրթասիրական նպատակին իրագործման․

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԲԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ
ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Գօնիայի վերաքննիչ ատենին ընդհանուր դատախազ անուանուեցաւ Նուրի էֆէնտի, Նախագահ պատժական ճիւղի Նախնական ատենին Հալէպի․

Հալէպի Նախնական դատարանի պատժական ճիւղին Նախագահ անուանուեցաւ Համտի էֆէնտի, ընդհանուր դատախազի օգնական Նախնական դատարանին Ատանայի․

Սանիյէի երկրորդ աստիճան տրուեցաւ Եըլտըզի պալատան հեռագրատան պաշտօնեայներէն Արիֆ եւ Ֆաիք պէյերու․

Սալիսէի աստիճան՝ նոյն հեռագրատան պաշտօնեայներէն Մէհմէտ, Եուսուֆ, Մուսա, Թէվֆիք ու Շէվքէթ պէյերու և Պոլսոյ հեռագրատան պաշտօնեայներէն Թահիր ու Պէհա էֆէնտիներու․

Սալիսէի աստիճան՝ Մուսուլի Տուհուք գաւառակին գայմագամ Սալիմ էֆէնտիի և Զանիկ գաւառին Գավագ գիւղախմբին միւտիր Նուրի էֆէնտիի․

—

Երրորդ կարգի Օսմանիյէ պատուանշան տրուեցաւ Հեռագրական և Թղթատարական վարչութեան մէքթուպճը Պէքիր պէյի, հասութից գանձման տնօրէն Բէյզատ պէյի, Պոլսոյ հեռագրատան տնօրէն Խայրի պէյի և Եըլտըզի պալատան հեռագրատան տնօրէն Վէհպի պէյի․

Երկրորդ կարգի Շէֆգաթ՝ մայրաքաղաքիս պելճիքական դեսպանին դուստր՝ Օր․ տը Պօրչկրավի․

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ կայս․ պալատան հեռագրատան պաշտօնեայ Հըֆզը պէյի և Օսմ․ Պանքայի Զմիւռնիոյ ճիւղին հաշուեքննիչ Պ․ Ալֆրէտ Լոսոնի․

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Եըլտըզի պալատան հեռագրատան պաշտօնեայներէն Արիֆ ու Ֆաիք պէյերու և Եէնիճիւզի Տօքթ․ Գամբանաքիի․

Ի ԿԱՅՍ․ ՊԱԼԱՏ

Կայս․ հրամանաւ դատական նախարար Վսեմ․ Ճէվտէթ փաշա նախընթաց իրիկուն կայս․ պալատ գնաց և անդ արժանացաւ Վեհ․ Սուլթանի մասնաւոր մեծարանաց․

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

Կը կարծուի թէ, կ'ըսէ Լ․ Հէրալտ, այն կացուն վիճակը որուն մատնուած էին ժամանակէ մը հետէ Թուրքիոյ ելմական գործերը, պիտի դադրի ընդհուպ․ Օսմ․ կայս․ Պանքային հետ հաշուոց կարգադրութիւնը կայսերական Իրատէին ելլելուն միայն կը սպասէ, և Լոնտոնէն առնուած լուրեր կանխատեսել կու տան թէ [illegible] պարտատոմսից 4 առ 100 տոկոսով պարտատոմսից վերածումը պիտի կատարուի, գործողութիւն մը որուն շնորհիւ Հանրային Պարտուց վարչութեան տրամադրութեան ներքեւ գտնուած ֆլիւավճարի դրամագլխին 140,000 ոսկւոյ յաւելում մը պիտի կրէ․ Եթէ այս ակնկալութիւն իրականանայ, [illegible] փոխառութիւնք ամենքն ալ պիտի օգտին անկէ․ Տումպէքի վերածումն ալ կատարուելու մօտ կ'երեւի, և այս գործողութեամբ Մալիյէին տրամադրութեան ներքեւ պիտի դրուի 60,000 ոսկւոյ գումար մը զոր կարելի է դրամագլխոյ վերածել․

Լ․ Հէրալտ կանխահաս կը համարի առ այժմ մանրամասն քննութեան մը առնուլ բոլոր այս գործողութիւններն որք տակաւին հասուն վիճակի մէջ չեն, սակայն գոհունակութիւն կը յայտնէ որ Թուրքիա ատեն չի փախցըներ իր պարտքերը միացնելու լաւագոյն ձեւով մը ուսկից կրցած են օգտիլ Եւրոպիոյ մեծ ու փոքր բոլոր տէրութիւնք, և որոց շնորհիւ, — եթէ ձախող ու անակնկալ բան մը չպատահի, — կայս․ կառավարութեան ելմտական կացութիւնը մեծապէս պիտի բարւոքի․

Ի Բ․ ԴՈՒՌՆ

Ելմտացոյցի յանձնաժողովը շաբաթ օրն եւս ի նիստ գումարուելով ընդ նախագահութեամբ Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին, երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց․

—Ռուսական դեսպան Պ․ Նէլիտոֆ և աւստրիական դեսպան Պառօն տը Գալիչէ շաբաթ օրը Բ․ Դուռը գնացին և յաջորդաբար տեսակցեցան Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ․ Նախարարին հետ․

ՆԱԽԱՐԱՐԱՑ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Նախարարաց խորհուրդն իւր երեկի նստին մէջ նկատողութեան առաւ Բաթումի տրոց գործադրութեան կանոնագրոյն առթիւ պատրաստուած տեղեկագիրն ինչպէս նաև Գերմանիոյ հետ կնքելի առեւտրական դաշնագրոյ տեղեկագիրն, և երկար խորհրդակցութիւններ կատարեց․

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՆՈՒԷՐ

Վեհ․ Սուլթանն արաբական մէկ քանի ընտիր նժոյգներ նուիրած է Իտալիոյ Թագաւորին․ Կայս․ սոյն նուէրը Հռոմ պիտի տանի կայս․ Թիկնապահ Իզզէթ փաշա․

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՀՐԱՑԱՆՔ

Ըստ մասնաւոր տեղեկութեանց [illegible], ամերիկեան զինագործարան մը պիտի առաջարկէ եղեր կայս․ կառավարութեան՝ կրկնահարուածեան հրացաններ ու փամփուշտներ հայթայթել կայս․ կառավարութեան․

ԿՐԵՏԷ

Կ․ Պոլսէն առ [illegible] հաղորդուած տեղեկութեանց համաձայն՝ իբրեւ թէ որոշուած է եղեր քննել Կրէտէի համար իրաց արդի վիճակին յառաջ բերած պէտքերն և տեղւոյն նոր օրէնքներուն նկատմամբ ինչ ինչ բարեփոխումներ ի գործ դնել, ինչպէս նաև Բ․ Դուռն այդ միտք հրահանգ տուեր է Շաքիր փաշայի, որ կղզւոյն երեւելեաց հետ բանակցութեան պիտի սկսի եղեր և թէ այս լուր Եւրոպիոյ մէջ զանազան ազդեցութիւններ ըրեր է․

Սակայն Կրէտէի պէտքերն ու օրէնքները քննելով, վերջերս կայս․ Ֆերման մը տրուած և կղզւոյն բարւոք վարչութեան համար հիմնական կարգադրութիւն մը եղած էր․ Արդ, գիտնալով հանդերձ թէ պէտք մը չկայ քննութիւններ կատարելու և կամ ուրիշ կերպիւ հրահանգներ տալու, ստոյգ աղբիւրներու դիմելով, հաստատեցինք թէ այդ լուր բոլորովին անհիմն է և հրապարակ հանուելուն միակ պատճառն է կա՛մ միտքերը գրգռել և կա՛մ ծառայութիւն մը մատուցանել հելլենացի խռովարարաց․ (Թարիք)

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՄԱՐԶԱՆՔ

Վեհ․ Սուլթանն հրամայած է, որ մինչեւ որ ինֆլուէնզան բոլորովին անհետանայ, զինուորք մարզանքի համար ամեն օր զօրանոցներէն դուրս չը հանուին, այլ միայն թոյլատու օդերուն․

ՄՈՒԴԱՆԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ

Մուտանիա-Պրուսայի երկաթուղւոյ գծին շահագործման արտօնութիւնը խնդրող անձն է Պ․ Նակէլմաքէր, տնօրէն Ննջարան-վակոններու (վակօն-լի) ընկերութեան․ Եթէ Պրուսա երթեւեկելու դիւրութիւնք աւելնան, բնականաբար անդ այցելող զբօսաշրջիկներու և ուղեւորաց թիւը պիտի բազմապատկի․ սակայն ասոր համար հարկ կ'ըլլայ նաև շոգենաւային երթեւեկութեան լաւագոյն դրութիւն մը հաստատել ընդ մէջ Կ․ Պոլսոյ և Մուտանիայի․ Այս դիտողութիւնն ընելու առթիւ, Լ․ Հէրալտ կ'ըսէ թէ կրնայ ըլլալ որ Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութիւնն իբր իր իրաւանց բռնաբարումն մը նկատէ Պ․ Նակէլմաքէրի խնդրած արտօնութիւնն, ըստ որում իր մենաշնորհի մասին կը կազմէ նաև երկաթուղւոյ ճիւղեր շինել դէպ ի Պրուսա և Քէօթահիա․

«ԷՐԹՕՂՐՈՒԼ» ՄԱՐՏԱՆԱՒԸ

Ըստ տեղեկութեանց Հաւասի, Էրթօղրուլ մարտանաւն, որ այժմ Սինկափուր կը գտնուի, շաբաթ կամ երէկ ճամբայ ելած ըլլալու է դէպ ի Ճափոն, Հոնկ Քոնկի ճամբով․ Մարտանաւը պիտի երթայ Ճափոնի Եօքոհամա նաւահանգիստը․

Սինկափուրէ մինչեւ այդ նաւահանգիստը ծովային հազար մղոնէ աւելի ըլլալով, կը յուսացուի թէ Էրթօղրուլ մարտի սկիզբները Ճափոնիա ժամանէ․

ՊԱՇՏՕՆԷԻՑ ԱՄՍԱԹՈՇԱԿՔ

Այս շաբթու մէջ մէկ մէկ ամսաթոշակ պիտի վճարուի քաղաքային ու զինուորական բոլոր պաշտօնէից և քարտուղարաց․

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Ռումանական կառավարութիւնը Ռումանական Թագ պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին մէքթուպճի Մէհմէտ Ալի պէյի և նոյն պատուանշանի երկրորդ աստիճանն՝ արտաքին գործոց նախարարութեան թարգման Կիւլպապեան Միքայէլ էֆէնտիի և Օտար մամլոյ դիւանին առաջին քարտուղար Բանճիրլի Քօսթաքի էֆէնտիի․

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ՀԱՑԿԵՐՈՅԹԸ

Շաբաթ գիշեր տեղի ունեցաւ ի Բերա, Լըզօնի ճաշարանին մէջ, մայրաքաղաքիս բժշկական ժողովին տարեկան հացկերոյթն, որուն ներկայ գտնուեցան Վեհ․ Սուլթանի բժշկապետ Մավրոեէնի փաշա և այլ երեւելի բժիշկներ․ Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին կողմէ, որ յատկապէս հրաւիրեալ էր, բժիշկ մը ներկայ գտնուեցաւ․ Սեղանի վրայ բանախօսութիւնք արտասանուեցան և բարեմաղթութիւնք եղան վասն կենաց և բարօրութեան Վեհ․ Սուլթանի․

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔ

Ելմտական նախարարութիւնը քանիցս ծանուցած էր թէ 300է մինչեւ 305 տարւոյ վերջը վճարելի կալուածական տրոց ի հաշիւ այլ և այլ [illegible], կտրօններ և այլն պիտի ընդունուին, թէ այդ գործողութեանց համար յատուկ օրեր որոշուած են Թաղապետական իւրաքանչիւր շրջանակի համար և թէ այդ գործողութիւն պիտի կատարուի մինչեւ ներկայ փետրուար ամսոյ վերջը․

Արդ, Ելմտական նախարարութիւնը կրկին անգամ պաշտօնապէս կը հրաւիրէ կալուածական տուրքէ պարտք ունեցողները փութալ օգտուիլ այս թոյլտուութենէն, զի, ինչպէս յայտնի է, որոշեալ պայմանաժամը մօտեցած է․ Պաշտօնական ազդը միանգամայն կը ծանուցանէ թէ, ի դիւրութիւն հասարակութեան, Թաղապետական Ա․ և Զ․ շրջանակաց կալուածական տրոց վերաբերեալ գործողութիւնք ամեն օր պիտի կատարուին մինչեւ ամսոյս վերջը․

ՍՈՒԼԻՆԱՅԻ ՅՈՒՆԱՑ ԵԿԵՂԵՑԻՆ

Սուլինայի յոյն գաղթականութիւնն այդ քաղաքին մէջ եկեղեցի մը ունի ուր կ'ըսպասաւորեն երկու քահանայք և որուն վարչութիւնը հելլենական հիւպատոսարանի իրաւասութեան ներքեւ կը գտնուի․ Յոյն քահանայք՝ պատարագի ատեն՝ նախ Յունաստանի և ապա Ռումանիոյ Թագաւորին ու Թագուհւոյն անուններն յիշատակելու սովորութիւն ունէին․ Թուլչայի ռումանացի եպիսկոպոսը հովուական պտոյտ մը կատարելով ի Սուլինա, հրաւիրեր է յիշեալ երկու քահանայները նախ Ռումանիոյ և ապա Յունաստանի Թագաւորին ու Թագուհւոյն անուանց յիշատակութիւնը կատարել․ Եկեղեցւոյն հոգաբարձութիւնն, որուն խորհուրդ հարցուցած էին քահանայք, հրամայեր է անոնց ըստ առաջնոյն շարունակել յիշատակութիւնն․ Ասոր վրայ, քահանայից մին ուզելով Հոգաբարձութեան խորհուրդին հետեւիլ, ռումանիացի եպիսկոպոսին կողմէ արգիլուեր է քահանայագործելէ, և միւսն ալ եպիսկոպոսին հրամանաց հնազանդելուն պատճառաւ, Հոգաբարձութեան կողմէ արգիլուեր է․ Այժմ Սուլինայի եկեղեցին առանց քահանայի կը մնայ, որով հարկադրուեր են փակել զայն․

ՕՍՄ․ ՐԷԺԻՆ

Պ․ Կէրլիչ, որ ծխախոտի Րէժիի բաժնետիրաց վերջին ժողովոյն որոշմամբ վարչական խորհրդոյ անդամ անուանուած էր, Պ․ Պլէյխրօէտէրի կողմէ արտօնութիւն ստացեր է զինքը ներկայացնելու համար յիշեալ խորհրդոյն մէջ․

«ԶՄԻՒՌՆԻԱ» ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հելլենական դեսպան Պ․ Մավրօկորտաթօ նախընթաց օր քանի մը քարտուղարաց հետ յոյն-կաթոլիկ [illegible] ընկերութեան վարժարանն այցելով, մանրամասն տեղեկութիւններ առաւ ընկերութեան վիճակին վրայ և անձամբ հարցաքննեց աշակերտները․

ՆԱՒԱՅԻՆ ԱՐԿԱԾ

Բարայեանի ընկերութեան [illegible] շոգենաւն առջի օրը Պոլսոյ նաւահանգիստը մտած պահուն աւստրիական Լոյտի [illegible] շոգենաւուն զարնուեցաւ, որ խախըխեալ կը մնայ․ [illegible] բաւական ծանր կերպով վնասուած է․

ԹԷՎՖԻՔԻԷԻ ՋՐԱՆՑՔԸ

Անցեալ շաբթու Եգիպտոսի մէջ հանդիսաւորապէս տեղի ունեցեր է Թէվֆիքիէի ջրանցքին բացումը․ Այս ջրանցք, որոյ պեղման սկսուած էր 1886ին, 22 մղոն երկայնութիւն, 83 ոտք լայնութիւն և 13 է մինչեւ 19 ոտք խորութիւն ունի․

ՍԱՐԸ-ԿԻՒԶԷԼԻ ՀՐԿԻԶԵԱԼՔ

Պոլսոյ Սարը-Կիւզէլ Թաղի հրկիզեալք, աղերսագիր մը տալով Վեհ․ Սուլթանին, խնդրած են շնորհել իրենց համար հաւաքեալ նպաստներն, զորս ցարդ տուած չէ Քաղաքապետութեան մէջ կազմեալ յանձնաժողովը․ Վեհ․ Սուլթանն հրամայած է տեղեկութիւն պահանջել Քաղաքապետութենէն թէ ինչ պատճառաւ ցարդ յապաղած է նպաստից բաշխումը․ (Թ․ Հաքիքաթ)

ԽԱԲԵԲԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ճէզայիրցի Հաճի Ալի, Հաճի Ահմէտ ու Հաճի Մէհմէտ, որք պատժական ատենին առջեւ դատուած էին իբրեւ խաբեբայ, նոր շահատակութիւն մը եւս ըրած են․ Կնոջ մը հիւանդացեալ աչքերը բուժելու համար քսան մէճիտ կանուխ, սակայն իրենց դեղերը բնաւ օգուտ չըներ, որով կինը կը պահանջէ վերադարձնել իւր դրամը․ Ճէզայիրցիք կը խոստանան չորս մէճիտ վճարելով հատուցանել այդ դրամն և Սալիհ էֆէնտի անուն մարդ մը իբրեւ երաշխաւոր ցոյց կու տան․ Երաշխաւորը, տեսնելով որ ճէզայիրցիք կը թերանան իրենց խոստման մէջ կսկսի փնտռել զանոնք և անցեալ օր Աքսարայի մէջ կը հանդիպի․ Անդ երաշխաւորն ու պարտատէրք կսկսին զիրար ծեծել․ Ոստիկանք վրայ հասնելով կը ձերբակալեն զանոնք և Ոստիկանութեան Դուռը կը տանին, ուրկից կը յանձնուին ֆրանսական հիւպատոսարանին․

Ազատարարի չքադրամներ տրուած են Ղալաթիոյ Վոյվոտա պահականոցին ոստիկաններէն Ալի Րիզա էֆէնտիի, Գարաքէօյի կամուրջին պահականոցի ոստիկաններէն Սալիհ ու Ալի էֆէնտիներու և Եմին Էօնիւի նաւավարներէն Օսման ու Ալի աղաներու․

—Լոյտի [illegible] շոգենաւն, որ շաբաթ օրը Վառնա պիտի ուղեւորէր, մինչեւ Սեւ ծով երթալով ետ դարձաւ օդին սաստկութեան պատճառաւ․

—Անցեալ օր Պոլսոյ Ջինճիրլի Գույու թաղին մէջ տասնամեայ Թուրք տղայ մը ինքզինքը կուրծքէն վիրաւորեց գրիչ կտրելու յատուկ գործիքով և քիչ յետոյ մեռաւ․

—Պոլսոյ Գօճա Մուսթաֆա փաշա թաղին մէջ նախընթաց օր Ահմէտ անուն մարդ մը կացինով մը վիրաւորեց իւր կնոջ գլուխն, երբ սա իւր դրացւոյն տունը կ'երթար․

—Պելճիքական դեսպան Պ․ Պօրչկրավ ի մօտոյ արձակուրդով կը մեկնի մայրաքաղաքէս․

—Իզմիրի Ֆրանսական Նամակատան տնօրէն Պ․ Կէլօն մայրաքաղաքս փոխադրուած է նոյն պաշտօնով․

—Իզմիրի հրեայ հասարակութեան ու տեղական իշխանութեանց միջեւ գերեզմանատան խնդրոյ մը առթիւ վէճ ծագեր է․

—Ումպէրթօ Թագաւորն Իտալական Թագ պատուանշանի ասպետութեան աստիճանը նուիրեր է մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ․ Զալօքօսթայի․

—Սէրէզի Բէթրիչ գաւառակին շրջակայ գիւղերէ միոյն մէջ պաճարախտ երեւան ելած ըլլալով, երեսունի չափ անասունք կորնչած են․

—Մախսուսէի վարչութիւնն որոշած է շոգենաւային կանոնաւոր երթեւեկութիւն մը հաստատել Կ․ Պոլսոյ և Կալացի միջեւ․

—Սարըեարի ոճրագործութեան երրորդ դատավարութիւնը տեղի պիտի ունենայ վաղը Ոճրադատ ատենին առջեւ․

—Առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց Նախարարութիւնն հրահանգ ուղղած է ամեն կողմ՝ որ 305 տարւոյ տրոց հանրային օգտին յատուկ բաժինն ուղղակի յանձնուի Երկրագործական Դրամատան մասնաճիւղերուն․

—Նախընթաց գիշեր Թօփխանէ բնակող ծերունի Թուրք կին մը ինքզինքը կախելով անձնասպան եղաւ․

—Վեհ․ Սուլթանը տեղեկանալով որ Տիարպէքիրի նախորդ մէքթուպճը Էօմէր պէյ ժամանակէ մը ի վեր անկողնոյ կը ծառայէ, դրամական պարգեւ մը շնորհած է նմա․

—Բարձր․ Մեծ-Եպարքոսին և Սպարապետի Դրան միջեւ կատարուած բանակցութեամբ մը, որոշուած է որ քաղաքային վարժարանաց աշակերտք եւս հպատակին զինուորական վարժարաններու օրինաց․

—Էմին Էօնիւի հաւ վաճառող խանութի սպասաւորներէ մին Թոմա իւր տիրոջ սնտուկը կոտրելով, 65 ոսկի և 8000 ղրշ․ մէճիտիյէ դրամ գողցած և փախած է․ Ոստիկանութիւնն այժմ կը փնտռէ զնա․

—Կեսարիայէն կը գրեն թէ ինֆլուէնզան անդ եւս ճարակած եւ բաւական մահերու պատճառ եղած է․ Այս տարի սաստիկ ձմեռ կ'ընէ եղեր այդ կողմերը․ Վերջերս առատ ձիւն տեղալով գետինը ծածկուեր է 40 հարիւրորդամետր բարձրութեամբ ձիւնով․

—Թուրք լրագիրք կը գանգատին Գարաքէօյի կամուրջին վրայ թափառող մուրացիկներէն, որք միշտ անհաճոյ դէպքերու տեղի կու տան․ Ի միջի այլոց կը պատմեն թէ անցեալ օր այդ մուրացիկներու կարգէն գնչու կին մը, մօտենալով վայելչապէս հագուած եւրոպացի կնոջ մը, ողորմութիւն կը խնդրէ․ սա կը մերժէ և գնչու կինն ապտակ մը կը զարնէ եւրոպացի կնոջ, որոյ քիթը կ'սկսի արիւնիլ․ Ոստիկանք թէև կը հասնին, սակայն մուրացիկ կինը բազմութեան մէջ սպրդելով կը յաջողի փախչիլ․

—Տիմէթօգայի մէջ այս օրերս հարիւր տասն եօթը տարեկան յոյն կին մը մեռած է․ Այս երկայնակեաց մինչեւ վերջին օրերը անձամբ կը տեսնէ եղեր իւր տան գործերն և երբեմն ալ արտը կերթայ աշխատելու․

—Հանրային Պարտուց վարչութիւնն որոշած է իւր պաշտօնատունը փոխադրել նոր շինուելիք շէնքի մը մէջ, որ պիտի կառուցուի Հանրօգուտ շինութեանց նախորդ պաշտօնատան գետնոյն վրայ․ Այս տեղափոխութեան պատճառն է արդի պաշտօնատան շէնքի խոնաւութիւնն և հիմերուն մէջ ջուր լեցուիլն․

—Վեհ․ Սուլթանը հրամայած է որ Սպարապետի Դրան կազմեալ զինուորական հրկիզելոց նպաստամատոյց յանձնաժողովոյ անդամք յատուկ նշան մը կրեն իրենց Թեւին վրայ․

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԱԶԴ
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԵՆԵԿԻ Կ․ ՊՈԼՍՈՅ

Կը ծանուցուի այն վաճառականաց և սեղանաւորաց, որք արձանագրուած են Առեւտրական Սենեկին մէջ, փետրվար 7ի յառաջիկայ չորեքշաբթի օրը ժամ 4½ին ներկայ գտնուիլ Առեւտրական Սենեակն, ի Ղալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան Թիւ 1, ուր տեղի պիտի ունենայ ընդհանուր ժողով մը․ Այս գումարման մէջ պիտի որոշուին այն ընտրողք, որք, ըստ տրամադրութեան յատուկ օրինաց, պիտի ընտրեն Առեւտրական Սենեկի փոփոխեալ անդամոց յաջորդները․

Ծանօթութիւն․—Առեւտրական Սենեկին մէջ արձանագրեալ ընկերութեան մը անդամք, թէպէտ որչափ ալ բազմաթիւ ըլլան, չեն կրնար զատ զատ քուէ տալ․ Ասոնցմէ մին միայն մէկ քուէ կրնայ տալ յանուն ընկերութեան․

ԱԶԴ․ Վաճառատան մը համար կը խնդրուի տօմարակալութեան և հայերէն, գաղղիերէն ու տաճկերէն թղթակցութեան վարժ և [illegible] երիտասարդ մը․ Թոշակ՝ 3-400 ղահեկան․

Դիմել Արեւելք խմբագրատունը, առ Տ․ Ա․ 302 2—3

Ա․Զ․Դ․

ՔԻՒՆԱՐՏ ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

[illegible] շոգենաւը, Նաւապետ Մաքնէյ, աստ հասաւ․

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ․ ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 15 փետր․

Երէկ ուսանողաց խնջոյքի մը միջոցին Լիւինի դքսին ունեցած վարմունքին և արտասանած խօսքերուն վրայ, ոստիկանութեան վերատեսուչը զրկեց զնա Գոնսիէրժըրիի բանտին մէջ Օրլէանի դքսին այցելութիւն տալու արտօնութենէն․

Բարիզ, 15 փետր․

Հաւանական է որ Մարոքի ֆրանսական դեսպան Պ․ Բադնօդր՝ Բորդուկալի դեսպան անուանուի փոխանակ Պ․ Պիլեօյի, որ Հռոմի դեսպան պիտի անուանուի․

Բարիզ, 15 փետր․

Վերստին կը հերքուի այն զրոյց թէ ֆրանսական ջոկատ մը ձախողուած կրեր է եղեր ի Վերին-Սենեկալ․

Մասուա, 14 փետր․

Զրոյց կը շրջի թէ Ռաս Ալուլա մեռեր է․

Բարիզ, 15 փետր․

Երկրագործութեան բարձրագոյն խորհուրդը քուէարկեց հետեւեալ մաքսատուրքերն․ երեք ֆրանք՝ եգիպտացորենին և հոնտերուն վրայ․ հինգ ֆրանք՝ եգիպտացորենի ալիւրին և անկէ պատրաստուած նիւթերուն վրայ․ երեք ֆրանք՝ չզտուած բրինձին վրայ․ ութ ֆրանք՝ կոտրտուք կամ կեղեւազերծ կամ ալիւր բրինձի վրայ․

Սոֆիա, 15 փետր․

Անցեալ ամառ տիկին Շիշմանոֆը և անոր քեռորդին սպաննող երկու մարդիկն այս առաւօտ գլխատուեցան կեդրոնական բանտին բակին մէջ, ի ներկայութեան խուռն բազմութեան․ Սպաննիչներուն մեղսակիցը 15 տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտուեցաւ․

Վոլոսքա, 15 փետր․

Անտրաշի կոմսին վիճակն անփոփոխ կը մնայ․

Հռոմ, 15 փետր․

Երեսփոխանաց ժողովը վաւերացուց 1889-90 տարւոյ գործադրեալ ելմտացոյցը․

Կառավարութիւնը ժողովին մատոյց օրինակ ծրագիր մը ի նպաստ արկածներու զոհ գացող գործաւորաց․ Ծրագիրն հիմնուած է ընդդէմ արկածներու պարտաւորիչ ապահովագրութեան սկզբունքին վրայ․ Ապահովագինը պիտի վճարուի $^{9}/_{10}$ գործատէրերէն և $^{1}/_{10}$ գործաւորներէն․

Պերլին, 15 փետր․

Ի նպաստ գործաւորաց Պետական խորհրդոյ մատուցեալ ծրագիրները գաղտնի կը մնան․ Արդ․ ծրագիրները ղրկուեցան մանախմբերուն, որք փետրուար 26ին պիտի գումարին։ Գ. Միքուէլ տեղեկաբեր անուանուեցաւ։

Բարիզ, 15 փետր.

Ծերակոյտը վիճաբանեցաւ առաջարկութեան մը վրայ, որ կը պահանջէ պատժական ատեաններուն յանձնել տպագրական ինչ ինչ յանցանքներ։ Դատական նախարար Գ. Թէվընէ կը հաստատէ թէ մամուլն երբեք այնչափ ազատ չէ եղած որչափ այժմ. բայց, մամլոյ ազատութեան պատրուակաւ, պէտք չէ կառավարութեան ոտքը ձեռքը կապել. ուստի կը խնդրէ Ծերակոյտէն որ նոյնութեամբ քըւէարկէ օրինական ծրագիրը. (Ծափահարութիւնք.) Վիճաբանութեան շարունակութիւնն հինգշաբթի աւուր թողուեցաւ։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Բարիզ, 16 փետր.

Այսօր տեղի ունեցան երեսփոխանական վեց ընտրութիւնք Սէնի նահանգին մէջ, վեց պուլանժէական երեսփոխանաց՝ Գ. Գ. Մէրիի, Կուսոյի, Ռըվէի, Լոռի, Պէլվալի և Նաքէի երեսփոխանական ջնջուած ընտրութեանց տեղ։

Առաջին հինգը վերընտրուեցան. վերջինը, Գ. Նաքէ, 3840 ձայնով համեմատական կը մնայ ընդդէմ արմատական Գ. Գուրնվիլի, որ 2575 ձայն շահեցաւ և պատեհական Գ. Տըլոմպըի, որ 1761 ձայն շահեցաւ։

Գ. Լոռ 10,191 ձայնով ընտրուեցաւ, մինչ իր հակառակորդը Գ. Լիսակառէ 4,953 ձայն միայն շահեցաւ։ Գ. Պէլվալ 11,022 ձայնով ընտրուեցաւ, մինչ իր հակառակորդը Գ. Պէլվալ 8,929 ձայն միայն շահեցաւ։

Քուէարկուները նուազ բազմաթիւ էին քան նախորդ ընտրութեանց մէջ։ Ոչ մէկ անկարգութիւն պատահեցաւ։

Հռոմ, 16 փետր.

Ժէռոմ Նաբոլէոն իշխանը Սանռեմոյէն աստ հասաւ։

Թորոնթօ (Գանատա), 15 փետր.

Համալսարանը, թանգարանն եւ մատենադարանն հրդեհի ճարակ եղան։

Սբանտաւ (մերձ ի Պերլին), 16 փետր.

Պատերազմական գործոց նախարարը, պաշտօնատանց բոլոր պետերուն ներկայութեամբ, այսօր խորհրդակցութիւն մը ունեցաւ զինուորական մեծ գործարանաց գործաւորներուն հետ, ի մասին գործաւորաց տուներու շինութեան։

Վիեննա, 16 փետրուար

Արտաքին գործոց նախարարութեան թերթը՝ Ֆրէմտէնպլատ՝ ստոյգ աղբիւրէ առնլով անհիմն կը յայտարարէ այն լուրը թէ Հարդէնաու կոմսը (Պադէնպերկի Ալեքսանդր իշխան) աւստրիական զօրագունդի մը հրամանատարութիւնը պիտի ստանայ։ Կոմսը Պուտափէշթ գնացած էր՝ կայսեր շնորհակալութիւն յայտնելու համար իր աւստրիական հպատակութեան ընդունուելուն համար։

Պրուսէլ, 16 փետր.

Երեսփոխանաց ժողովը 27ի դէմ 66 քուէով մերժեց Ուդըրմօն կոմսին մէկ առաջարկն, որով կը խնդրէր խորհրդարանական յանձնաժողով մը անուանել՝ քննելու համար երկրին զինուորական կացութիւնը։

Փարիզ, 16 փետր.

Կը հաւատուին թէ այս վերջին աւուրց ցոյցերուն վրայ, կառավարութիւնը մտադիր է Օրլէանու դուքսը բանտարկեալ պահել մինչեւ որ հանրային կարծիքն հանդարտի, յետ որոյ դուքսը սահմանագլուխ տարուելով երկրէն պիտի հեռացուի։ Նախարարաց խորհուրդն երեքշաբթի պիտի որոշէ թէ դուքսն ո՛ր բանտին մէջ պիտի կրէ իւր պատիժ։

Պելկրատ, 16 փետր.

Սերպ ուսանողք երեկ ժողով կազմեցին՝ բողոքելու համար Ռուսիոյ մէջ հրատարակեալ ցեղագրական քարտիսին դէմ, (ուր Սերպիոյ և Պուլկարիոյ սահմանակից ինչ ինչ գաւառներ ցեղագրօրէն պուլկարական նշանակուած են)։ Մի քանի ընկերութիւններ մասնակցեցան այս գումարման։ Քուէարկուած որոշմունք կը դատապարտեն այդ քարտէս, որ գիտակցաբար կը զոհէ սերպիական շահերը. գոհութիւն կը յայտնեն Ռուսիոյ հանրային կարծեաց, որ նմանապէս դատապարտած է այդ քարտէսն, և սերպ ժողովրդեան լիակատար վստահութիւնը կը յայտնեն ռուսական քոյր ազգին վրայ։ Ժողովականք որոշումներն ընդունեցին «Կեցցէ՛ Թագաւոր, Կեցցէ՛ Զար, Կեցցէ՛ սերպ ժողովուրդ և Կեցցէ՛ ռուս ժողովուրդ» աղաղակներով։

Պրուսէլ, 16

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան բերան [illegible] լրագիրը՝ կը խոստովանի թէ քիչ շատ ճշմարտութիւն կայ Թայմզի այն գրութեանց մէջ ուր ի Սիպերիա գործուած կարգ մը ծայրայեղութիւններ կը ծանուցանէին։

Աթէնք, 16

Հելլէն կառավարութիւնն որոշեց ընդունիլ փոքր տրամագծով բազմհարուածեան հրացանը, Սմիլէնց դնդապետ Փարիզ պիտի ղրկուի խնդիրն ուսումնասիրելու։

Երեսփ. Ժողովն ելմտացոյցի վիճաբանութեան սկսաւ։

Մատրիտ, 16

Ծերակոյտին մէջ, Ճիպրալթարի կողմէ Անգլիոյ դէպ ի սպանիական հողն յառաջխաղացութեան նկատմամբ հարցապնդման մը պատասխանելով, պատերազմական նախարարն յայտարարեց թէ կառավարութիւնը պիտի պաշտպանէ Սպանիոյ իրաւունքները։

Ապազիա, 16

Անդրաշի կոմսին տկարութիւնը կ՚աւելնայ առօրժակի կորստեան պատճառաւ։

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

Բարիզ, 15 փետրուար

Հետզհետէ հաստատութիւն կը գտնեն աստ այն զրոյցներ թէ Զուիցերիոյ կառավարութիւնն հրաժարեր է Պերնի մէջ ընկերվարական համաժողով մը գումարելու դիտաւորութենէն և իւր հաւանութիւնը ղրկեր է Պերլինի համաժողովին։

Պերն, 16 փետրուար

Դաշնակցային Խորհուրդն, առանց հրաժարելու Պերնի համաժողովէն, սկզբամբ կ՚ընդունի պատուիրակ ղրկել Պերլինի համաժողովին, բայց ամէն բանէ առաջ կը փափաքի բացատրութիւններ ստանալ Պերլինի համաժողովին յայտագրին և գումարման թուականին վրայ։

Բարիզ, 16 փետրուար

Երեսփոխանական ժողովոյ ջնջած ընտրութեանց տեղ այսօր նոր ընտրութիւնք կատարուեցան և ի Բարիզ հետեւեալ արդիւնքն ունեցան.

Հինգ պուլանժէականք ընտրուեցան, որք են Գ. Գ. տը Պէլվալ, Մէրի, Լոռ, Կուսոյ և Ռըվէ. Գ. Նաքէ, նմանապէս պուլանժէական, համեմատականի մնաց իր շրջանակին մէջ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 5 փետրուար

Օսմանեան Քօնսօլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միւթ. Ս. Սէրի		19 26
Պօրսային գոցուելէն վերջը	»	19 25
Բէրայի մէջ	»	19 27
Առաւօտուն բացուելուն	»	19 27 1/2
Կէս օրին	»	19 27 1/2

ԽՈՒԹԻՓՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երեկ երեկոյ	45
Այս առաւօտ	45
Կէս օր	45

ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Փոխառութիւն	A. Սէրի	41 20
»	B. »	24 30
»	C. »	19 27 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 15 փետրվար ժամ 3 վայր. 40 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	87 95
» » 4 1/2 %	105 72 1/2
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	18 10
Օսմանեան երկաթուղի	73 50
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթոման	515 63 1/2
Գրէտի Լիոնէ	723
Իտալական Ռանթ 5 %	94 25
Հելլենական 5 %	456
Բրիօրիթէ Թիւրք	490
Եգիպտական միացեալ	478 50
Պանք տը Բարի	792 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	407 50
Սուէզի ջրանցք	2296 25
Սպանիական արտաքին	73 1/8
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 29

Լոնտոն, 15 փետր. ժամ 5 վայր 15 երեկոյ

Անգլ. քօնսօլիտէ	97 9/16
Օսմ. » Սէրի Դ.	17 7/8
» » » » գոց	— —
» » » Ա.	41 1/2
» » » Բ.	24 7/8
» » » Գ.	17 7/8
Փոխառութիւն 1877	102
Պանք Օթոման	11 1/4
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէ)	94 9/16
» առանձ. (բրիվիլէժիէ)	103 7/8
Տայրա Սանիէ	84 1/4
Դօմենիալ (փոխառ. Ռօթշիլտ)	103
Հելլենական 5 %	89 1/2
Մոնօբոլ »	74 5/8
Ռուսական 1889	93 3/4
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 29

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 15 փետր. ժ. — վ. — երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	88 96
Օսմանեան քօնսօլիտէ Դ.	18 15
Օսմանեան երկաթուղի	74
Եգիպտական միացեալ	479 06

Վիեննա, 15 փետր. ժամ — վայր. —

Օսմանեան երկաթուղի	36 10
» Րէժիի բաժնեթուղթք	114 75
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	119 60

Պերլին, 15 փետր. ժամ — վայր. —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 45
Ռուբլ Թղթադրամ	221 3/4
Օսմանեան երկաթուղի	80 50
Օսմանեան քօնսօլիտէ Սէրի Դ.	17 70

ՏԱՐՕՆՈՅ ՎԱՆՕՐԱՅՔՆ

Նախորդ երկու նամակներովս ցոյց տուած էի արդէն թէ վարժարանները Տարօնոյ մէջ այնպիսի վիճակ մը չունին, որով ժողովրդեան մանկտին կարողանար օգտուիլ։ Մշոյ դաշտի մէջ 100էն աւելի հայ գիւղեր կան, որոնցմէ և ոչ մին գրեթէ վարժարան ունի։ Պուլանըգներ, Վարդոյ և Խնուս որ Ս. Կարապետի վանուց թեմ կամ վիճակ կը կազմեն նմանապէս դպրոցներէ զուրկ են։ Միայն թէ կան գիւղեր ուր քահանաներ քանի մը աշակերտներ ժողուելով իրենց տներու մէջ գիտցածնին կ՚աւանդեն, այն ալ աւելի ձմեռ ժամանակը, երբ գիւղացին երկրագործական զբաղումներէ այլ եւս ազատ է։ Տեսնենք թէ սոյն անգոհացուցիչ պարագայի մէջ Մշոյ վանքերն ի՛նչ օգուտներ տուած են և ի՛նչ կըրնան տալ։ Ի հարկէ չենք կրնար ուրանալ որ վանքերն հին ատեններ աւելի օգտակար եղած են, և մենք մեր գոյութիւնը բազում մասամբ նոցա կը պարտինք։ Մեզ համար վանօրէից քարերն ու հողերը, քայքայեալ մատուռներու խաչերն ու խաչքարերը, ծառերն ու պուրակները նուիրական դարձած են։ Ասոնց ամէնքն ալ իրենց յատուկ տօնի ու ուխտի օրերն ունին։ Ժողովուրդը դեռ բարեպաշտութեան ջերմեռանդ զգացմամբ կը շարունակէ այդ նուիրական և Ս. Վայրերն այցելել, լինին նոքա թէ չէն և թէ աւերակ, նոյն է ջերմեռանդ ոգիներու համար։ Ժողովուրդն երբ այսչափ բարի տրամադրութեամբ կը վերաբերի իր նախնեաց պաշտելի հաստատութեանց, և նոցա շինութեան, պայծառութեան ու յարատեւութեան համար իր լումայն չի խնայեր, ասոր փոխարէն վանքերն ալ պէտք է կերպով մը մխիթարեն ժողովուրդը։ Ի հնումն հայ մենաստաններու մէջ կային վարժոցներ, դպրոցներ և ուսումնարաններ, որպէս ազգային և եկեղեցական պատմութիւնքն մեզ կ՚աւանդեն, ուր հայ մանկտին ուսանելով՝ ընտիր ձիրքերով օժտեալ հոյակապ անձնաւորութիւնք կը հանդիսանային, և յանմահէտէ որը եկեղեցական վսեմ կոչումն ընդունելով, և որը իրենց գիւղերն ու գաւառները դառնալով դըպրոցներ կը հիմնէին և աշակերտաց զարգացման կը ջանէին։ Արդ՝ երբ մեր այս վանքերու վիճակը նախկինին հետ կը բաղդատենք, այժմ զատոնք շատ և շատ ինկած կը գտնենք։ Վանք ըլլալու նշանակութիւննին կորսնցուցած են զգալի կերպով, և այնպիսի դրութեան մը ենթակայ են եղած, որ կարծես թէ մինակ նպատակնին ըլլար քանի մը վարդապետներ, փոքրաւորներ և բանուորներ պահել, ի մի բան ուսման և ընթերցանութեան տեղ ուտել խմել և [illegible] վանուց քարերուն հսկել, թէև այս ալ շատ անգամ անտես կ՚առնուի անհոգ վանահայրներէ։

* *

Տարօնոյ մէջ կան Ս. Կարապետի հռչակաւոր վանքը. Ս. Յովհաննու, Թարգմանչաց կամ Ս Ղազարու վանքերն և Մատնավանք. Խոյթ՝ Ս. Աղբերկայ վանքը, Սասուն՝ Մառնի Առաքելոց վանքը, Պուլանըգ՝ Կոպայ Ս. Դանիէլի վանքը. բաց ի Ս. Կարապետի վանքէն միացեալ վեց վանօրայքն ընդհանրապէս կարգ, կանոն և վարժարան չունին։ Ասոնց ընդարձակ թեմերուն նայելով կրնային մի մի նախակրթարաններ բանալ և վիճակներէն աշակերտներ հաւաքելով դաստիարակել, և քանի՛ մխիթարութիւն պիտի լինէր ուսումնազիրկ հեգ թեմականաց և նոքա յայնժամ եւս առաւել հաշտ աչքով և բարի տրամադրութեամբ պիտի վերաբերուէին դէպ ի այդ Ս. մենաստանները։ Դժբաղդաբար երբ այս վիճակի մէջ չեն Տարօնոյ վանքերը. ժողովուրդն երթալով կը սառի, և ջերմեռանդութիւնը ցրտութեան կը փոխուի։ Բնա՛ւ արդարութիւն չէ հաց, իւղ, պանիր և այլ վանքապատկան տուրքեր ժողուելով վանօրայքն ի պայծառութեան և զմիաբանական ուխտն ի հանդստութեան պահել և փոխարէն անհոգ գտնուիլ ուսումնական սնունդ տալու հայ մանկտւոյն, որ իրենց առաջին և նուիրական պարտականութիւնն է։ Այս վանքերու այսչափ անկման պատճառը ուրիշ բան չէ, եթէ ո՛չ վանահայրներու անտարբերութիւնը։

Ս. Կարապետի վանքը՝ եթէ չէ՛ ունեցած մի այնպիսի բարձր վարժարան համապատասխանող իւր հռչակեալ անուան, բայց և այնպէս չի կրնար բաղդատուիլ միւս վեց վանքերու հետ։ Սա միշտ ունեցած է ժառանգաւորաց դպրոց մը, ուր Պուլանըգէն, Մշոյ դաշտէն, Խնուսէն և մինչեւ անգամ Ճապաղջուրէն աշակերտներ ընդունելով դաստիարակած է յ՚ուսումն կրօնի, Հայերէնի, Պատմութեան, Աշխարհագրութեան և Թըւաբանութեան։ Ծրագիրը թէև համեստ և շատ [illegible] չի պարունակեր, բայց և այնպէս ջլչեալ ճիւղերու մէջ աշակերտները մեծապէս հմտացած և դուրս ելած են։ Ասկէ երբ տասն տարի յառաջ երբ Հայ. Միաց. Ընկերութեան վարժարանները բացուած չէին այս կողմերը, Ս. Կարապետի ժառանգաւորաց վարժարանն էր մինակ որ կուտար այս ընդարձակ և բազմահայ գաւառներուն վարժապետներ ու քահանաներ, վարդապետներ ու եպիսկոպոսներ, և դեռ ց՚այսօր երբ գիւղ մը երթաս և այս ինչ քահանային հարցնես ո՞ւր ես կարդացած, իսկոյն պատասխան կ՚ընդունիս թէ Ս. Կարապետի վանքը։ Այժմ այս չափով ալ չենք կարող գոհ լինել, քանի որ այդ վանքը իբրեւ երրորդ Հայոց գլխաւոր վանօրէից, հիմակուընէ աւելի բարձր վարժարան մը կրնայ պահել մի նոր ճոխացեալ ծրագրով և նոր իմն ուղղութեամբ։ Քանի որ խնդիրը այս վանուց դպրոցի վրայ է, գոհութեամբ կը նշանակենք աստ Մշոյ և Ս. Կարապետի վանուց ընդհ. Վանահ. Առաջնորդական Տեղապահ Գեր. Տ. Ներսէս Վարդապետ Խարախանեանի ուսումնասէր ջանքերն դըպրոցի բարեկարգութեան նկատմամբ։ Աշակերտաց թիւն որ յառաջ 20-23 էր, այժմ 30ի բարձրացուց, հինգ նոր և կարող ուսուցիչներ բռնելով և ուսման ծրագրի մէջ փոփոխումներ և թուրքերէն ու ֆրանսերէն լեզուները մուծելով։ Բնաւ չենք տարակուսիր որ Ս. Կարապետի ժառանգաւորաց վարժարանն իւր այս նոր ուղղութեամբն ու ընթացքով ապագային կարող է մեծ և ընտիր արդիւնքներ խոստանալ ազգին, [illegible] Գեր. Հայր Խարախանեանին. Յաջողութիւն և յարատեւութիւն կը մաղթենք։

* *

Դիւրին է ըմբռնել որ Տարօնոյ վանքերն ոչ այնչափ նիւթական անկարողութեան երեսէն է որ դպրոցներ չունին, որչափ վանահայրներու անհոգութեան և անուսումնասիրութեան պատճառաւ։ Պատրիարքարանն հեռու, և վանքերը Մշոյ առաջնորդութեան հետ կապ մը, կախում չունենալով, ըստ քմաց վանահայրներուն կը կառավարուէին, բայց այժմ որ բարեբաղդաբար Ս. Կարապետի վանուց վանահայրութիւնն ու Մշոյ Առաջնորդութիւնը միացուած են մի անձի վըրայ և Ազգ. վարչութենէն հաստատուած, բնական է որ միացած վանքերն ալ ենթարկուած են այս Վանահայր-Առաջնորդի իրաւասութեան, հետեւաբար ժամանակ է Մշոյ վանօրայքը բարեկարգելու հոգ տանիլ և դընել մի այնպիսի վիճակի մէջ որ օգտակար լինին Ազգութեան, և այդ օգտակարութիւնը կը կայանայ անդ, երբ նոցա մէջ մի մի դպրոցներ բացուին։ Իմ եզրակացութիւնն, համոզումն ու խոնարհ կարծիքն է թէ՝ կարելի է ընդ ուղղակի իշխանութեամբ Վան.-Առաջնորդին ծաղկոց մը բանալ Ս. Ղազարու կամ Թարգմանչաց վանուց մէջ, ուսումնարան Ս. Յովհաննու վանուց մէջ վեցամեայ ընթացքով և ընծայարանն ի վանս Ս. Կարապետի, իբր լրացուցիչ միւսներուն. Յայնժամ Ս. Թարգմանչաց վանուց նախակրթարանը սակաւ ինչ զարգացեալ աշակերտներ պիտի պատրաստէ Ս. Յովհաննու վանուց ուսումնարանին, իսկ ասկէ ելած ընթացաւարտներէն անոնք որ հոգեւորականութիւնն ընդունելու փափաքն ունին, Ս. Կարապետի վանուց ընծայարանը ղրկուին ուսումնին կատարելագործելու, որով այն ժամանակ ո՛չ միայն ընտիր և հըմուտ ուսուցիչներ ու դաստիարակներ կ՚ունենանք այլ նաև ուսեալ վարդապետներ, որոց դժբախտաբար մեծ պէտք ունինք։

Երբ վանքերն այս վիճակ չունենան և ըստ առաջնոյն ինքնագլուխ կառավարուին բացակայութեամբ կարգ ու կանոններու, բնաւ պէտք չէ արդիւնք մը կամ բարիք մը ակնկալել անոնցմէ, և յայնժամ Մշոյ Առաջնորդութեան ու Ս. Կարապետի վանահայրութեան [illegible] բոլորովին ապարդիւն և անուանական պիտի լինի, և հետեւանքը դուցէ չար քան զառաջինն։ ՎԱՀԷ

ՇԱՂԿԱՊԻ ԵՒ ՄԱԿԲԱՅԻ ՎԷՃԸ

Ցուբէնէ [illegible] այս խնդրոյ վրայ երրորդ նամակ մը ղրկած է մեզ, ուսկից կը քաղենք հետեւեալ մասերը։

Խնդիրն յորժամին շաղկապ կամ մակբայ ըլլալը հաստատելու վրայ էր։ Իւր վերջին գրութեան մէջ ա՛լ կ՚ըղդուշանայ պնդելէ յորժամին մակբայութեան վրայ. միայն վերստին յառաջ կը քշէ յորժամ և երբ բառերուն մէկ բացառիկ գործածութիւնն, յորում յորժամ և երբ (ժամանակ ցուցնող բառէ մը յետոյ) յարաբերական դերանուան դեր կը կատարեն և որոյ օրինակներն, փոխ առեալ Հ. Այտընեանի քերականութենէն, կը կրկնէ։ Բայց [illegible] էր, իսկ այդ գործածութիւն [illegible]։ Իւր միակ փաստն այն է որ Հ. Այտընեանն յորժամ և երբ բառերուն գործածութեան այդ մասնաւոր պարագային յիշած ատեն՝ մակբայ անունը կուտայ անոնց. սակայն արդէն տեսանք որ Հ. Այտընեան և այլք սխալած են զանոնք մակբայից կարգը դասելով։ Նոյն իսկ Հ. Այտընեան այս ձեւոյն համար յառաջ բերած օրինակաց քով փակագծի մէջ կը յաւելու «փոխանակ յորժամի», որով յայտնի կը տեսնուի թէ անդ եւս մակբայի պաշտօն չեն կատարեր այդ բառք, զի յորժամ չէ մակբայ։ «Ի ժամանակի երբ մեռաւ Ալեքսանդր (յորում)։» Նոյնպէս յորժամին համար պէտք է հասկնալ։ Նոյն քերականը քիչ մը վարն ալ զի շաղկապին մերթ ու յարաբերականի իմաստով գործածուիլը ցոյց կուտայ. բայց այստեղ ո՛չ զի շաղկապն և ո՛չ յորժամ, երբ շաղկապները [illegible] մէջ կը դադրին շաղկապ ըլլալէ։ Քերականութեան մէջ պէտք է զանազանել գիտնալ գործածութեանց ընդհանուր և մասնաւոր պարագաները։

Առանց փաստի կը պնդէ նոյնպէս մեր վիճաբանը թէ իւր նախորդ յօդուածին մէջ յառաջ բերած օրինակաց [illegible]՝ որոց յարաբերական դերանուան ըլլալն հաստատեցինք՝ մակբայ են։ Կը կարծէ թէ ուսումնական նիւթոց մէջ յամառիլը փաստ է. բայց ո՛չ, փաստ մ՚ունի. իւր օրինակներէն մին («Ուր ես եմ, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի») Գարագաշեան ալ յառաջ բերած է («Ուր եմ ես, անդ և պաշտօնեայն իմ եղիցի»։ Տես Դպր. երես 245)։ Բայց միւս օրինակներն ալ յառաջ բերա՞ծ է, այս փաստը կրնա՞յ զօրել միւսներուն ալ համար։ Ցետոյ, ո՞չ ապաքէն ինք քիչ մը վարը կ՚ըսէ թէ «Ուր», յորժամ, [illegible], [illegible] բառերն հայերէնի մէջ ա՛յնքան մերձաւորութիւն ունին յարաբերական դերանուան որ անոր մէկ կանոնին տակ ալ կը մտնեն. այսինքն՝ անմիջապէս յաջորդ բառերուն վրայ կը գրուին «, ՚, ՝ գրերն՝ լծեալ բառի մը համար», որ, կը յաւելումք, անշուշտ անոնց յարաբերական է։ Ճիշդ այս պարագային մէջ կը գտնուի Գարագաշեանի յառաջ բերած օրինակին [illegible]։ Բայց կը հարցընեմ՝ արդեօք [illegible] և [illegible] համա՞րն են որ, հիմայ բոլորովին լքած բուն խնդիրն, որ էր հաստատել թէ յորժամ մակբայ է, կը ճգնի ցոյց տալ թէ նա և մի քանի ուրիշներ մերձաւորութիւն ունին յարաբերական դերանուան։ Դիտել պարտի թէ յորժամ և երբ այդ մերձաւորութեամբն իսկ այնքան կը հեռանան մակբայէ որչափ կը մօտենան՝ իբրեւ յօդիչ՝ շաղկապին. բայց ո՛չ թէ մտեն շաղկապի, այլ ըստ իւրեանց կատարած սովորական պաշտօնին, են բուն և հարազատ շաղկապք, զի հազուադէպ պարագայից մէջ ունին յարաբերեալ մը, իսկ իւրեանց գործածութեան ընդաց [illegible] մէջ կը միացնեն նախադասութիւն մը (պարագայական լրացուցիչ) մի այլ (գըլխաւոր) նախադասութեան, և ոչ թէ լրացուցիչ կամ յաւելուած մը նորա մէկ մասին հետ միայն։

Մեր ընդդիմախօսն Պէշըէլէ օրինակներ մէջ կը բերէ (թէեւ սխալներով ընդօրինակեալ) ուր բառագիրն quandը (ո՛չ հարցական) կուտայ իբրեւ մակբայ։ Պէշըէլ quandը շաղկապ ալ նշանակած է, և իբրեւ մակբայ տուած պարագային մէջ յայտնապէս ինքն իրեն հետ հակասութեան մէջ է՝ քանի որ իբրեւ համանիշ դէմը կը դնէ lorsque (յորժամ) զոր իւր տեղը կը նշանակէ շաղկապ։ Բոլոր գաղիերէն նարդոյն ու լաւագոյն քերականութիւնք (Օկիւստ Պռաշէի, Լառուսի, Թէոտոր Լըբրդէի, Ֆաւրէի եայլն) quand և lorsque միօրինակ կուտան իբրեւ շաղկապ, ի բաց առեալ հարցական quandը (ե՞րբ)։ Ահա՛ մի այլ գաղիացի քերական, Օպէռդէն, հեղինակ «Արդի քերականութիւն գաղիացի մատենագրաց» անուն քննական հմտալից գործոյն, որ quandի մասին խօսելով, երես 277, հետեւեալ օրինակը մէջ կը բերէ՝ կանխաւ ըսելով յայտնապէս, «Հետեւեալ օրինակին մէջ առաջին երկու quandերը շաղկապ են, իսկ երրորդը (հարցական)՝ մակբայ»։

Ահա՛ օրինակը.

Quand je vois le soleil, et quand je vois la lune . . .

DANDIN.—Quand aura-t-il tout vu? (Racine, les Plaideurs.)

Թարգմ. Երբ (յորժամ) կը տեսնեմ զարեգակն, և երբ (յորժամ) կը տեսնեմ զլուսին... (Խօսքը չէ աւարտած, միայն երկրորդական նախադասութիւնք կան։)

ՏԱՆՏԷՆ.—Ե՞րբ (յո՞րժամ) զամէնն տեսած պիտի լինի։

Պէտք է ըսել թէ յորժամին իբրեւ հարցական գործածութիւնն այնքան սովորական չէ. quand? jusqu'à quand? ին համապատասխանողն հայերէնի մէջ սովորաբար է Ե՞րբ, մինչեւ յե՞րբ, մինչեւ ցե՞րբ։ Դիտելի է նաև որ Հ. Այտընեան իւր աշխարհաբար լեզուի քննական քերականութեան մէջ երբ բառը միայն իբրև հարցական կը դնէ մակբայից կարգը։

Արեւելքի Կ. ին «Ցարգելի ուսուցիչ մը»ն

1890 Յուն. 21

ԱԶԴ

Ի Գուզկունճուք Նիրքեթի քաղենոյին մէջ գտնուած քարով պիլարտօ մը ի վաճառ հանուած է չորս գընտակներով, 22 սթէքաններով եւ այլ գործիքներով։ Դիմել Ղալաթիա Նորատունկեան խան թիւ 14, Մէառէթեան Գրիգոր աղայի։ 293 6—12

ՏՕՔԹ. Ա. ՔՕՄԱՆՍ ՏԸ ՐԱՑԹԷՐ

Բժիշկ, վիրաբոյժ և մանկաբարձ, վըկայեալ Ամստերտամի համալսարանէն, հաստատուած է ի Բերա, Եէնի-Չարշի փողոց, թիւ 80։ Հիւանդները կ՚ընդունի միջօրէի ժամ 1էն 2, ըստ Եւրոպացւոց. երեքշաբթի և ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանէ հիւանդները։ 54

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Տաիրէի աղէրիյէ տէրունինտէ պագդագալ վէ սիմիտճի տիւքքեանը.

Տաիրէի աղէրիյէ տէրունինտէ չէրպէճի վէ սուճի վէ մահալլէպիճի տիւքքեանը.

Տաիրէի աղէրիյէ տէրունինտէ գրասթխանէ տիւքքեանը.

Տաիրէի աղէրիյէ տէրունինտէ արդուհալէ տիւքքեանը.

Միսաֆիրխանէի աղէրիյէ տէրունինտէ մէքիւլաթ վէ մէշրուպաթ սաթըճըլըղը.

Իւսկիւտարտա չաիր անպարը իթթիսալինտէ ֆէճճի տիւքքեանը.

Այվան Սարայ գաբուսը խարիճինտէ գարագոլխանէ արսասընտա պաքագա.

Ղալաթասա Ազապլար գաբուսընտա Գալաֆաթ մահալլինտէ պարագա.

Տէֆթէրտար ճիվարինտէ ֆէսխանէ քարշըսընտա պօսթան.

Մաթպախ տէրունինտէ պիր պապ պագդագալ տիւքքեանը.

Պալաթէ մուրագգամ տիւքքեան վէ սաիրէնին միւտտէթի գօնթրաթօլարը խիթամ պուլմասընա մէպնի հուլուլ իտէճէք իւչ եիլըդ պիթէ սէնէսի մարթընտան իթիպարէն թալիպլէրինէ իճար օլընմագ իւզրէ միւզայէտէյէ վազ օլունուպ իհալէ չուպաթըն եիրմիսինտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէք գօնթրաթօլարը պիթթապտիլ մարթըն պիրինճի կիւնի թէսլիմի իճրա գըլընաճաղընտան թալիպ օլանլարըն մագամը սէրասքէրի մուհասէպաթ տաիրէսի շուպէի մախսուսընա կէլմէլէրի իլան օլունուր.

3 չուպաթ 1890 322
Նօ. 1—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ֆէս Ֆապրիգայի հիւմայունընտա խոթիմալէն սագըթ մէվճուտ պուլունան թահմինէն պիրի իւչ տէկէրի օն իքի թօնօլուք իքի ատէտ քէօհնէ պուխար գազղանը չէրայիթը մուգարրէրէսի իլէ ֆիրուխթ օլունաճաղընտան իշթիրայա թալիպ օլանլարըն իշպու իլան թարիխինտէն իթիպարէն պիր հաֆթա խիթամընա գատար պէհէր կիւն մագամը սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

1 չուպաթ 1890 220
Նօ. 18 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էյալէտ անպարընտա մէվճուտ քէօհնէ եիրմի ալթը գաղէմ խասթախանէ էշիասը ֆիրուխթ օլունմագ իւզրէ միւզայէտէյէ գօնուլմուշ տըր. պու թարիխտէն իթիպարէն պիր հաֆթա խիթամընա գատար պէհէր կիւն միւզայէտէսի իճրա գըլընաճաղ տըր. իշթիրայա թալիպ օլանլար մագամը Սէրասքէրի լէվազըմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր.

1 չուպաթ 1890 321
Նօ. 19 3—3

50 ԱՌ ՀԱՐԻՒՐ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Օ Դրուասան, 94, Եիւքսէք Գալտըրըմ, Վոյվոտայի դիմաց

Ձմրան համար արանց եւ տղայոց վերարկուներու և զգեստներու ահագին մթերք, 50 % տարբերութեամբ ուրիշ խանութներէն։

	Ղրշ.
Ձմրան գծաւոր բանդալօն, ընտիր ձև և կարուածք	45
Պատրաստ Ռօպ տը շամպրը, արտասովոր գին	90
Պաշտօնական զգեստ, ռըտէնկոտ, բանդալօն և ժիլէ՝ Սըտանի կերպասէ	240
Բուն Թիֆթիքէ բալտօ, ամբողջ բուրդ, մինչեւ հիմա չտեսնուած գին	210
Գաւոր բալտօ մէջը սադէն կամ Փլանէլ. Սըտանի կերպաս, չլսուած գին	170
Ցրիպէ բալտօ ամբողջ բուրդ, սքանչելի ձեւ	160
Բօյըրին բալտօ գեղեցիկ շըվիէոտ, ամբողջ բուրդ, ոչինչ գին	120
Էլպէօֆի կերպասէ բանդալօն ամբողջ բուրդ	60
Ռուպէի կերպասէ բանդալօն շատ վայելչաձեւ	70
Ձմրան բալտօ, մէջը Փլանէլ, ամբողջ բուրդ	115

Ահագին մթերք տիկնանց և օրիորդաց վերարկուներու և մեկնոցներու։—0
Փրոստան վաճառատունը նոր միջոցներ ձեռք առած է, որով կարող է գաւառներուն ալ ղրկել խնդրուած ապրանքները. (1)

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

«ՖԻՆԻՔՍ»

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերք Անգղիոյ ամենահարուստ և համբաւաւոր դրամատէրքն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգղ. ոսկւոյ գումարն զոր յարդ. վճարած է հրդեհի վնասուց համար։ 6

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՈՒՍԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս

Թիւ 12, Սանտալճը խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերև։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1889	» 5,604,722
Տարեկան հասոյթ » » »	» 12,773,779

Ընկերութիւնքս **ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ** կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՌԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք **6,250,000** Պահեստի դրամ ֆռանք **1,270,300**

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպական 13 լաւ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան **100,000,000** ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Խօճա-կիաթիպ խան. 11

ԾԱՆՕԹ.—Տեառք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳ ընդունած են վճարելու անմիջապէս այն ամէն վնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ՄԻՍԻՍ Ս. Ա. ԱԼԼԷՆԻ

ԱՇԽԱՐՀԱՀՌՉԱԿ ՄԱԶԻ ՆՈՐՈԳԻՉԸ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Ճերմակ ընկած մազերուն գոյն, փերինճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կեանքը, ոյժը և աճումը։ Գլխու թեփը շուտ մը աներևոյթ կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

«Մէկ շիշը կը բաւէ։» Այդ փորձը ունեցան ամէնքը որոնց մոխրագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և ճաղատ տեղերը մազով ծածկուեցան։ Ներկ չէ, և ամենևին վնաս մը չըներ։ Եթէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենացդ մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր տիկին Ս. Ա. Ալլէնի Աշխարհահռչակ մազի նորոգիչէն. (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row). Նոյնպէս Բարիզ ու Նիւ Եօրք։ Կը վաճառուի ամեն սափրիչներու, անուշ խղագործներու և անգղիացի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի Ժ. և Ն. Փոնյիքօ եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 455 Մեծ փողոց Բերա, Խոմոն Քարաքէօյ, Ղալաթիա, Ենիճէ Ֆօլտարըմ 95 և 97. [illegible] Նզըրարց քով 77 Էմին էօնիւ—, 51 Նէյի ճամի և 183 Մեծ փողոց Բերայի, և [illegible] քով, Բերա Մեծ փողոց Թիւ 428. 13

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ եւ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

Ի ՎԻԵՆՆԱ

Հաստատեալ 1858 ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր	Ֆր.	86 699 951 29.
Ամբողջութիւն ապահովեալ գումարոց	»	408 448 921 35.

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 25 շահ կ'ընեն։

Ապահովագրել տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ դրամագլուխներէն մինչև 41 ½ % շահ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ. Օրինակ.

35 տարեկան անձ մը 291,70 Ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց ապահովելու համար 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և սա իրեն իրաւունք կուտայ շահուց մասնակցիլ իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Od խոզ) Օրինակ.

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 Ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ, սակէ զատ պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց 320,30 Ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկանց օժտին համար ապահովագրելոց շահուց մասն եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 34.12 % և 41 ½ %։ Այսպէս ապահովագրեալ 1000 Ֆրանքին վրայ, 415 Ֆրանքի շահաբաժին ստացած են վերջին բաշխումէն.

Զնչին մ'ցանակի մը միջոցաւ կարելի է երաշխաւորել նախ վճարուած գումարներն, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար դիմել առ ընդհ. Գործակատարն Պ. ԼԻՕՆԷԼ ՊՈՆՏԻ.

Գրասենեակք, Թիւնէլի Հրապարակ, տուն Մոյէրի, երկրորդ յարկ

Ընկերութեան ատենապետն է Պ. Ս. ԱՅԼԷՐ 26

ՄՈԴԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

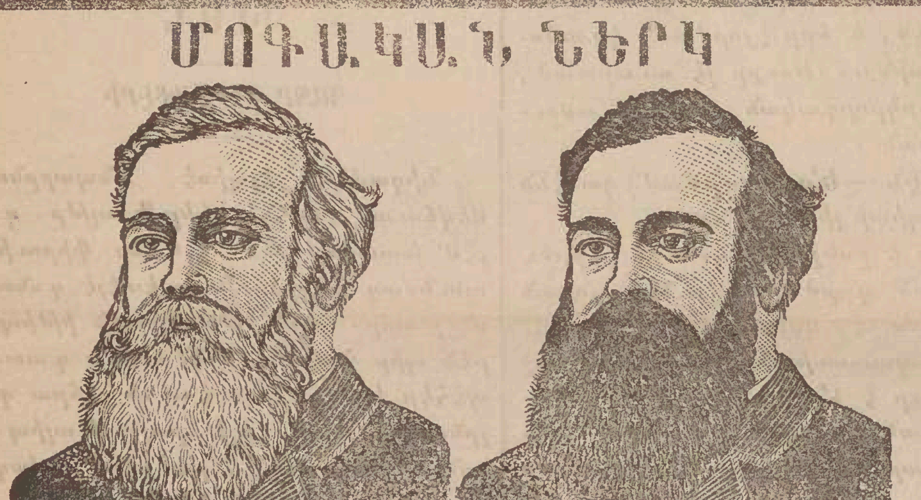

Նոր գիւտ մ'է այս մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ո և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵԻ

Այս Նոր Ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկին ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երևոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի դերև հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային ամեն[illegible]։ Աչքաչափութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՈՒԹԵԱՆ ԿԱՆՈՆԸ

Որուսկը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սկաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած խոզանակով մը թեթև կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, մինչև որ ամբողջ մազերը թրջին։ Այսու գլուխը բաց պահել մինչև որ հեղուկը չորնայ։ Բոլոր մազերը մէկ հեղով, ամիսը մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամը բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ըլլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, գոյն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և օնխերուն համար։ Պէտք չէ գլուխը լուալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջին դեղը և ձեռները լուալու է տաք ջրով [illegible]։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործածութենէն ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը օճառով, ապա գլխուն ցանելու է այս Ներկէն մէջ թաթխուած թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնը յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՋԻՒՐԱՆՆԱՆՑ

Միակ կեդրոնատեղի ԼԻՈՆԻՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ. ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա, Պահակատեղւոյն քով, կայարան Ղալաթիա-Թիւնէլի Թրամուէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 63

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ—ՈՅԺ—ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՈՏԻՆ ՏՈՔԹՕՐ ԼԱԼՕՐԻ —Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս դեղը ՖՈՍՖՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչև ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղեղի հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քնատութիւն, զառանցանք, առնական կարողութեան վաղահաս կորուստ, եւ առնական ոյժերու կորուստէն յառաջ եկած ամեն գործարանական խանգարումն։

Կը բուժէ դժուարամարսութիւնը, ջղային եւ սրտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց հիւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները. ընդհանուր հիւծութիւնն եւ պզտուռումը. կը կազդուրէ կենսական ոյժերու [illegible] է կորուստ որ յառաջ եկած է [illegible] է պատճառ։

Ջղային տկարութեան եւ սոսր հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական եւ մնայուն է. Մելամաղձութեան զգացումներն եւ [illegible] կ'անհետանան հրաշապէս հրաշալի արագութեամբ մը.

ՏՈՔԹՕՐ ԼԱԼՕՐԻ ՖՈՍՖՈՏԻՆԸ ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'առնէ, արեան մէջ մուծանելով կենսական ելեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է. Առնական կորովը կը կենդանացնէ մարդկային ամբողջ գրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հաստատութիւն եւ առողջ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել վստահութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Ախորժակը՛ծ է, կը զտէ եւ կը ճոխացնէ արիւնն եւ նոր տաքութիւն մ' կուտայ ուղեղին, ջղային դրութեան եւ մկանանց։ Իր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ, ջղային դրութեան եւ մտաւորական կարողութեանց նշանաւոր յաւելմամբ եւ կորովի եւ բարօրութեան զգացմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը շատոնց ի վեր [illegible] էր։ Մարսողութիւնը վերանորոգուած է։ Ախորժակը հրաշալի կերպով կ'աւելնայ։ Աղեաց պաշտօնը կանոնաւորապէս կը կատարուի։ Քունը կը լինի հանդարտ եւ կազդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լենալ, շրթունքը կը գունաւորին, աչքերը շողուն կը լինին, մորթը պայծառ եւ առողջ գոյն մը կ'առնէ, մազերը ոյժ կ'ստանան։

Զգուշացէք սոսր նմանութեանց են։ Տոքթօր Լալօրի ճշմարիտ Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է մին շիշերուն մէջ որ բրիտանական կառավարութեան դրոշմը կը կրեն սա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, [illegible] փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ [illegible] տպմունքը վտանգաւոր եւ վնասակար կեղծեր։

Մեծաքանակ եւ փոքրաքանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ ներկայացուցչին քով,

65 Մ. ԼԵՏՈՒԻՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վոյվոտա, պահակատեղւոյն քով, կայարան Թրամուէյից, 95 եւ 97.

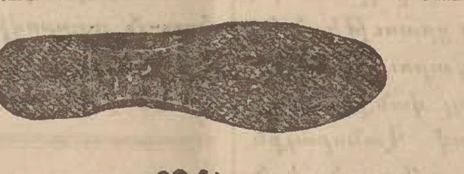

1860 Т.Р.А.Р.М. С.ПЕТЕРБУРГ.

ТОВАРИЩ. РОСС. АМЕРИКАНСК. РЕЗИН. МАНУФАКТ.

RUSSIAN-AMERICAN INDIA RUBBER C°

Ըստ որում մայրաքաղաքիս վաճառականներէն ոմանք, տեսնելով այն յաջողութիւնը զոր Ռուսական քաուչուէ մուճակները (լօշիկ) կը վայելեն վերջին երկու տարիներս՝ իրենց վայելչութեամբ և հաստատութեամբ, այս տարի բերել տուած են ուրիշ երկիրներէ մուճակներ, որք կը կեղծեն ոչ միայն ներբանին վրայ դրուած կնիքներուն ձեւերն և գոյներն, հապա նաեւ կարմիր եռանկիւնը, պարտ անձին կը համարիմ հասարակութեան ուշադրութիւնն հրաւիրել այս կեղծերուն վրայ, ի վերեւ ներկայացնելով ռուսական մուճակներուն ճշմարիտ նշաններուն օրինակներն, որպէս զի Ռուս և Ամերիկեան ընկերութեան արտադրութիւնք, որոց միակ ներկայացուցիչն եմ յՕսմանեան, չշփոթուին յիշեալ կեղծերուն հետ։

Կարելի է Ռուսական ՃՇՄԱՐԻՏ ՄՈՒՃԱԿՆԵՐԸ գնել իմ վաճառատունէս, Մէյտանճըք փողոց, Թիւ 54 և 56 (Պոլիս) և հետեւեալ վաճառատուններէն։

Կ. Պոլիս, 8 Նոյեմբեր 1889 ԷՄ. ՄԷՐՃԱՆՈՖ

1. Միլ է Էօն Արդիքը, Պահչէ Գաբու, Թիւ 21
2. Իզիտոր, Մեծ փողոց Բերայի, Թիւ 433
3. Վէնդուրա եղբարք, Եիւքսէք Գալտըրըմ, 633.

Ծան. Գնուած ատեն ուշադրութիւն ընել թէ յիշեալ նշանները կան մուճակներուն վրայ։ 45

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

211. Կ. ՊՈԼԻՍ ՄԱՀՄՈՒՏՓԱՇԱ 211

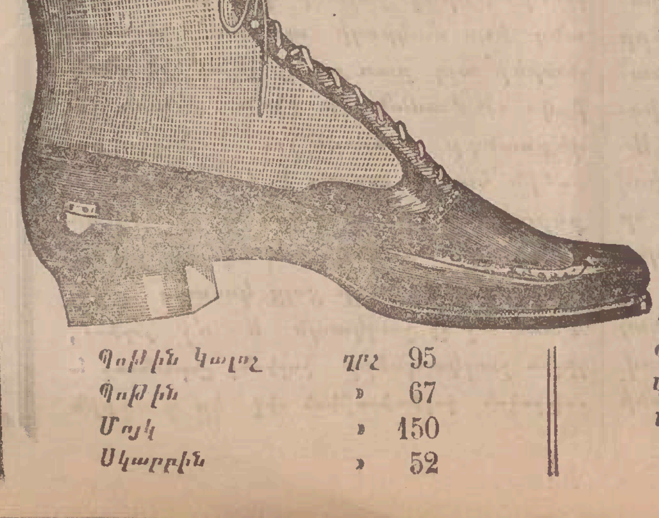

Պատիւ ունի ծանուցանել իւր բազմաթիւ յաճախորդաց թէ, իւր խանութին մէջ կը պատրաստուին թէ՛ արանց և թէ կանանց յատուկ ամեն տեսակ գեղեցիկ կօշիկներ Ֆրանսական նիւթերով և Ֆրանսայէ բերուած վերջին նորաձեւութեանց համապատասխանող օրինակներու համաձայն։

Պատրաստուած կօշիկները հետեւեալ վերջին գներով կը վաճառուին.

Պոթին Կալօշ	ղրշ	95
Պոթին	»	67
Մոյկ	»	150
Սկարբին	»	52
Պոլսական Կալօշ	ղրշ	45
Կանանց մուճակ	»	40
Կանանց սկարբին	»	45

(291)

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԸՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջազգային Թղթատարատան վրայի յարկը

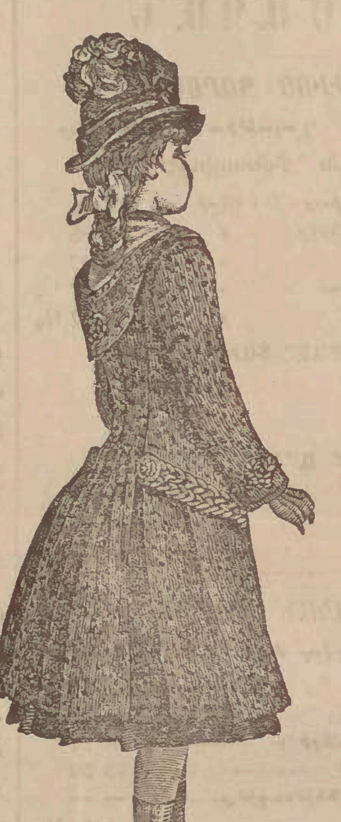

Սոյն վաճառատան մէջ խիստ աժան գներով կը վաճառուին ամեն տեսակ ճերմակեղէնք, կանանց համար կրկնոցներ, տղայոց համար հագուստներ, կէս շրջազգեստներ, քօռսէներ, օժտի համար ճերմակեղէնք, բանուածքներ, բազմատեսակ գուլպաներ, թաշկինակներ և այլ այս տեսակ ապրանքներ։

Այս ապրանքներ, որոց ամենքն ալ լաւ տեսակէ են, կը վաճառուին թէ՛ փոքր և թէ մեծ քանակութեամբ։

Այս ապրանքներ կը պատրաստուին Վիէննայի և Պէրլինի յատուկ գործարանաց մէջ։ Նոյնպէս Անգլիայէն, Իտալիայէն և եւրոպական ուրիշ երկիրներէ եւս ապրանքներ կը բերուին։

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնք կը կատարուին եթէ փոխարէնը փոխանակագրով և կամ Թղթատարական դրոշմով ղրկուի։

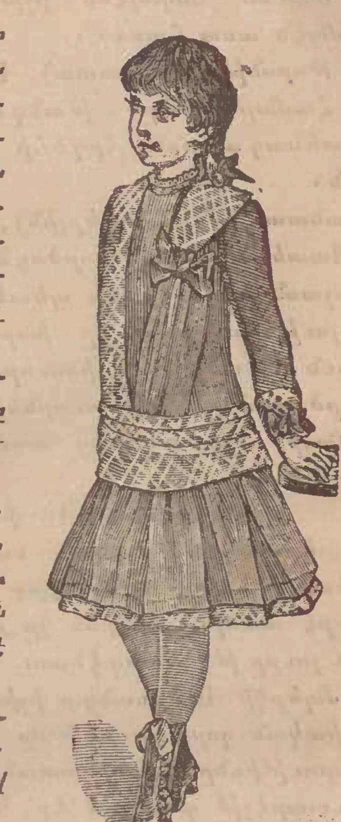

Չը հաւնուած ապրանքները ետ կ'առնուին և ստակը ետ կը տրուի զեղչելով փոխադրութեան ծախքը։ 101

ՀԱՅ ԹԷՅԱՎԱՃԱՌ

Կ. ԵԱՎՐՈՒԵԱՆ և Յ. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ

10 Ճէլալ-պէյ խանի տակը 10

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ, ՃԱՎԱՅԻ ԵՒ ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ

ԸՆՏԻՐ ԵՒ ԱԽՈՐԺԱՀԱՄ ԹԷՅԵՐ

Վաճառատունս իւր հաստատութենէն ի վեր իւր ուղղութեամբ, պատուաւորութեամբ և անխարդախ գործառնութեամբ ստացած հռչակաւ, թէ գաւառներու մէջ և թէ յատուկ խիստ շատ յաճախորդներ գոհ ըրած է։

ՎԱՃԱՌՈՒՄՆՔ

ՄԵԾ ԵՒ ՓՈՔՐ ՔԱՆԱԿՈՒԹԵԱՄԲ

ԳԻՆԵՐԸԶԱ ՓԱԻՈՐ 52

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսէյլեայի և Բօրտօյի [illegible]

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անտոնէլ որ պիտի մեկնի փետր. 18ին։

Բարիզ Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 300 Ֆրանք

Բ. » 220 »

[illegible]

Նաւուղեքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն

ԹԻՄՈԹԷ ՐԸԳՈՒԼ

Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միլլէթ

Մումհանէ փողոց, Թիւ 14

371

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ ՖԷՊՈՒՍ

Տ…

Պատիւ ունինք ծանուցանել ձեզ թէ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ԵՂԲԱՐՑ քով տասն և հինգ տարուան աշխատութենէ և փորձառութենէ յետոյ, Բերայի Մեծ փողոցին մէջ ի Թիւ 301 Տըմլվիլի Վաճառատան վերեւ հաստատած ենք Լուսանկարչատուն մը Ֆէպիւս անուամբ։ Այս լուսանկարչատուն արդի գիտութեան բոլոր կատարելագործութիւնները պիտի ունենայ։ Աշխատութիւնք փութով յառաջ կը տարուին։

Լուսանկարչական արուեստին մէջ մեր երկար փորձառութիւնը, հասարակութեան մեզ շնորհելիք վստահութեան արժանի երեւելու մեր հաստատ կամքին միացած, քաջալերական ապագայ մը ցոյց կուտայ մեզ։

Ուստի չենք տարակուսիր, Տ…, թէ մեր կարողութիւնը փորձելէ յետոյ, պիտի յանձնէք մեզ շնորհել ձեր յաճախորդութիւնը։

Ընդունեցէք եւայլն.

ՊՕՂՈՍ ԹԱՐԽՈՒԼԵԱՆ

44—75 ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ-ԱՐՍԷՆԵԱՆ

654 ԱԼԵՔՍ ԳԱՎՃԵԱՆ

ՔԻՒՆԱՐՏ (CUNARD)

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Որ շաբաթը երկու անգամ կը բանի Լիվըրբուլէ և Նիւ-Եօրք դիծ

Անուանք	Թօնոյ	Անուանք	Թօնոյ
Ումպրիա	7718	Կատալոնիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Սերվիա	7391	Սամարիա	2574
Աւրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բավոնիա	5587	Ատլաս	2393
Սեֆալոնիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Սիթիա	4557	Բալմիրա	2144
Ալեբբօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորոգգօ	1855
Շէրպուրկ	1614		

Մայիսին շոգենաւը, Նաւապետ Մաքնէյ, Լիվրբուլէն սատ կ'սպասուի փետրուար 18ին։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար

Thomas C. Joly

Թիւ 1, Քիւչիւք Հավիլ փաշա խան,

196 Ղալաթիա

Արտօնատէր Մ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ